

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT -
DORDTSE DINSDAG, D.D. 28 maart 2023**

Vergaderzaal 3

Opening

**4. Beantwoording artikel 40-vragen VVD Herten horen in Park Merwestein –
Antwoordbrief artikel 40/41**

Voorzitter: Mevrouw Pichel
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Dhr. Damen (Partij van de Arbeid)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Mevr. Jager (Beter voor Dordt)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Van Leeuwen (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter voor Dordt)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Stolk (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder T. de Jonge

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Hoek

Inspreker: dhr. Papaïoannou, dhr. Johannesma, dhr. Klaver, dhr. Van Holland

De voorzitter: Allereerst alle aanwezigen aanwezig op de tribune, die behoorlijk vol zit, en de kijkers thuis, welkom bij het onderwerp, de beantwoording door het college van de artikel 40-vragen Herten horen in Park Merwestein. Ik heet ook alle raads- en commissieleden welkom. Ik wil voor het verslag iedereen even vragen zich voor te stellen. Dan begin ik links van mij.

Mevrouw Hoek: Rosalie Hoek, beleidsadviseur.

Mevrouw De Jonge: Tanja De Jonge, portefeuillehouder.

De heer Papaïoannou: Constantijn Papaïoannou, voorzitter van Stichting Park Merwestein.

De heer Johannesma: Willem Johannesma, bestuurslid Stichting Park Merwestein.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer De Boer: Robbert de Boer, Op Ons Eiland.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Klaver: Peter Klaver, dierenarts en deskundige op het gebied van herten, exotische dieren en wildlife.

De heer Van Holland: Jan Willem van Holland, beheerder van een dierenweide in Utrecht en daarnaast ook de auteur van het verweerrapport van RvO.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Van Leeuwen: Dan van Leeuwen, Forum voor Democratie.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter voor Dordt.

De heer Laban: Vincent Laban, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: Mijn naam is Ruby Pichel. Ik ben uw voorzitter vanavond. Dank u allen voor uw aanwezigheid. De damherten houden onze raad zeker bezig. Er zijn artikel 40-vragen gesteld door Partij voor de Dieren. Vandaag praten we, omdat de beantwoorde artikel 40-vragen van de VVD leiden tot een agenderingsverzoek. Met steun van DENK, VSP, Fractie van Leeuwen, Op Ons Eiland, FvD, BvD, Fractie van Waardhuizen, SP en CDA gaf dit ruim aanleiding tot beeldvorming.

Daarvoor hebben we inderdaad een aantal mensen aan tafel. Er is een vraag die de fracties graag beantwoord willen hebben. In dit gesprek is de vraag of dat de gemeente zich tot het uiterste moet inspannen om de herten te behouden in Park Merwestein. Als dat niet lukt voor andere dieren in het hertenkamp. Professor Jelle Reumer is ook uitgenodigd, maar die was niet bereid gevonden om te komen. Ik ga even kijken welke gasten ik als eerste het woord zou kunnen geven. Ik heb hier op mijn volgorde de heer Van Holland en dokter Klaver. Kan ik u als eerste het woord geven? Ja, gaat uw gang.

De heer Van Holland: De vraag is?

De voorzitter: Zal ik nog even beantwoorden? De vraag is inderdaad of de gemeente zich tot het uiterste moet inspannen om de herten te behouden in Park Merwestein. Misschien wil de heer Kuhlmann even kort het woord nemen om daar een toelichting op te geven?

De heer Kuhlmann: Voor nu de vraag waar we hopelijk vandaag wat verder op in kunnen gaan is van, of je in Park Merwestein verantwoord herten kan houden. Ik hoop dat u daar iets over wilt zeggen.

De heer Van Holland: Ik heb Park Merwestein van afstand bekeken. Ik heb me ook wel verdiept in het gebeuren. Ik vind dat het een ... Buiten het feit dat een prachtig verzorgd park is, chapeau voor gemeente Dordrecht, denk ik dat het wel zeker zin heeft om die dieren daar te houden, om de herten daar te houden. Dat is niet om de mooie Bambi-ogen, maar dat gaat echt om het feit dat je praat over een stukje natuureducatie wat je geeft. Je hebt een gezonde aanwas dieren daar lopen, die een heleboel mensen positieve emoties, positieve gevoelens geeft. Natuurlijk is dat subjectief, want er zullen ook natuurlijk mensen zijn die daar anders tegenaan kijken. Dan ook nog vanuit het oog, dat is vind ik het belangrijkste of het om de herten gaat, ja of nee, vanuit dierenwelzijn gezien, is dit gewoon mogelijk. Er zijn geen redenen die ik van afstand heb gezien waarom je daar mee zou moeten stoppen. Moet ik er gelijk achteraan zeggen dat er nog nooit geen onderzoek gedaan is naar dierenwelzijn op hertenkampen of op dierenweides. Sowieso het bezwaar wat neergelegd is door mijnheer Adema, mede door het RvO-rapport, dat dat daardoor ook in twijfel, dat het eenzijdig is.

De voorzitter: Dank u wel. Mag ik u het woord geven?

De heer Klaver: Ja. Ik ben zelf geen Hertenkamphouder. Ik ben dierenarts, maar wel deskundig op dit gebied. Het onderzoek wat door de minister Adema en RvO gedaan is, is gebaseerd op herten in India en Pakistan. Daar zijn conclusies uit getrokken. Beetje lang verhaal misschien. Die conclusies zijn volgens mij niet voor damherten van toepassing in Nederland. In mijn optiek kunnen damhert in Nederland prima gehouden worden als er voldoende ruimte is en voldoende deskundigheid is om ze goed te verzorgen. Vanuit dierenwelzijn zijn er geen grote problemen te verwachten. Ik ken zelf het park niet, dat is even het nadeel misschien, maar ik ken wel een vijftigtal andere hertenkampen. Verder kan ik misschien vragen beantwoorden als die er zijn, maar dat is op dit moment lijkt me wat ik wil zeggen.

De voorzitter: Hartelijk dank. Even een hele kleine onderbreking wat ik net hoor van de griffie, in verband met een technische storing kan er niet direct een verslag worden gemaakt. Er zal een verslag op hoofdlijnen worden gemaakt. Dat is wellicht eventjes belangrijk voor de commissie om te weten. Verder gaan we gewoon door met de vergadering. Dank u wel.

De heer Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Sorry. De heer Stolk.

De heer Stolk: Vanaf dit moment wel dan?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Vermeulen: Nee, de uitzending staat stil. Vanuit die uitzending worden de notulen gemaakt. Ik tik mee.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stolk. Dank u wel, dokter Klaver en de heer Van Holland. Bedankt voor uw bijdrage. Dan denk ik dat ik naar links ga. De heer Papaïoannou en de heer Johannesma. Wie mag ik als eerst het woord geven?

De heer Papaïoannou: Ik zal eerst wel even het woord nemen. Allereerst, wij als stichting komen op voor de fauna en voor dieren, voor de herten van de Stichting Park Merwestein. We zijn als stichting ons ... Hoor je mij? Oké. We zijn als stichting een petitie gestart. Op dit moment hebben we denk ik meer dan 350 handtekeningen binnengehaald. We zijn gewoon voor het behoud van het hertenpark. We vinden het ontzettend jammer als dit door zou gaan. Ik denk dat de ziel van het park gewoon zou verdwijnen. Ik hoop dat het gewoon nog kan worden teruggedraaid. Het is natuurlijk nog geen definitieve zaak, heb ik begrepen. Laten we hopen dat we allemaal gewoon met gezond verstand dit kunnen tegenhouden, want wij zijn als stichting hier pertinent tegen. Misschien dat mijn collega nog wat ...

De voorzitter: De heer Johannesma.

De heer Johannesma: Wat we zien bij onze achterban, is dat het heel breed leeft en dat veel mensen in Dordt, maar ook juist veel jonge gezinnen, ontzettend veel plezier beleven aan de herten in het hertenkamp. Het is tekenend dat als mensen niet het Park Merwestein kennen, dan hebben ze het over het hertenpark. Dat staat synoniem voor Park Merwestein. Het is een plek waar nu 170 jaar herten rondlopen. Het park bestaat zelf 135 jaar. Zolang zijn er al herten. Nu zien we in een keer dat van geen probleem wordt er een probleem gemaakt. Dit is altijd goed gegaan en altijd is dit iets geweest waar mensen ontzettend veel plezier aan beleven. Ik woon aan het park. Jij woont ook aan het park. Elke dag zien wij hoeveel mensen juist naar het park komen vanwege de herten. Haal je daar de herten weg, dan blijft er van het park heel weinig over. Het is een prachtig park, waarvoor dank. Dat vinden wij ook. Maar haal je daar de herten weg, dan is het echt een heel ander park en de beleving wordt ook heel anders. Wij zijn daar ontsteld over dat dit überhaupt op de agenda is gekomen. Want nu zitten hier, ik kan ze even niet tellen, maar ik denk dat er zo 50-plus mensen hier mee bezig zijn, wat helemaal nooit had hoeven. Want er was geen probleem in onze ogen.

Wij zijn, zoals mijn collega Constantijn zei, pertinent en ook pertinent tegen, laat zeggen, het verdwijnen van het hertenkamp, op wat voor manier dan ook. Ik hoop dat we hier ... De achterban spreekt voor zich.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

De voorzitter: Zeker. Bedankt voor uw bijdrage. Gaat uw gang, mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Want het is inderdaad heel duidelijk dat ... Ik hoor geluiden van, we zorgen goed voor de herten en de herten zijn mooi in het park en mensen genieten ervan. Dat is ook zeker waar, laten we dat vooropstellen. Maar ik ben toch een beetje in de war, want volgens mij is het vanavond niet alleen een kwestie over hoe goed we voor de herten kunnen zorgen en hoe mooi ze staan in het park. Volgens mij was het hele probleem dat het op een gegeven moment niet meer kan. Daarom mis ik toch ook de ambtelijke ondersteuning nu aan tafel, want die kunnen ons volgens mij ook uitleggen waar dit probleem vandaan komt en waarom we moeten gaan nadenken over de herten weghalen.

De voorzitter: Ik zou ook graag inderdaad even het woord willen geven aan de ambtelijke ondersteuning als dat oké is, want dat zou inderdaad een volgende stap zijn. Mag ik u het woord geven?

Mevrouw Hoek: We hebben dat al wel kort toegelicht ook bij de beantwoording van de artikel 40-vragen. Dat is dat wij nu deze wet gaan uitvoeren, zoals die ook al twaalf jaar is voorbereid. Het is niet een wet die uit de lucht komt vallen. Dit is ook bedoeld om ervoor te zorgen dat dieren niet zomaar gevangen worden gehouden en dat dieren gewoon het recht hebben om in het wild leven. Bij de uitvoering van die wet zijn wij van mening dat wij die moeten uitvoeren als college zijnde. Daarin hebben we wel gekeken van, welke opties zijn er dan? We snappen ook goed dat die herten een mooie functie hebben in dat park. Dat is ook de reden dat we hebben gesteld van, ze mogen daar gewoon blijven tot hun natuurlijke dood. Dat is ook wat we in die artikel 40-vragen hebben gesteld. Maar wel de uitvoering van de wet hierin.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Dank voor de toelichting. Ik had het inderdaad ook gelezen in de artikel 40-vragen. Mijn vervolgvraag is, is er een manier om de wet niet uit te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Wat zou u dan voorstellen?

Mevrouw Van Engelen: Ik vraag het gewoon. Gewoon een ja/nee-vraag. Kunnen wij als lokale overheid zeggen, nee, deze wet gaan we niet uitvoeren?

Mevrouw Hoek: Ik vind het een lastige vraag. Ik moet zeggen dat we zijn niet de enige gemeente die hiermee worstelen. We zitten in een landelijke werkgroep met gemeenten ook hierover van, hoe gaan we hiermee om? Ik weet dat gemeente Tiel bijvoorbeeld bezig is bij de Tweede Kamer dit onderwerp te agenderen, maar hoe dat dat verder loopt, dat durf ik niet te zeggen.

De voorzitter: Dokter Klaver, u heeft een vraag?

De heer Klaver: Een opmerking daarop. Ik ben ook geen lokale overheid, maar wij zijn wel bezig om met de Tweede Kamer deze wet proberen te veranderen. Niet zo lang geleden is ook de wet aangenomen dat je geen dromedarissen mocht houden en melken in Nederland. Daar hebben we ook een kleine actie voor gedaan. Dat is ook heel kort daarna door de Tweede Kamer weggestemd. U heeft vervolgens een verschillende politieke situatie in de Eerste Kamer, maar ik denk dat er te verwachten is dat er misschien naar de Tweede of Eerste Kamer toch mogelijkheden zijn, als men dat wil, als er draagvlak is, om daar iets aan te doen. Misschien kan de gemeente dat niet, maar er zijn wel andere mogelijkheden natuurlijk om de landelijke politiek te beïnvloeden.

De heer Van Holland: Mag ik daarop inhaken?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Van Holland: Er wordt terecht gezegd van, er is twaalf jaar aan een rapport gewerkt. Jongens, waarom zullen we er een ... Laten we dat vasthouden. Laten we dat doen. Het weerleggen van het rapport, ik wil zo objectief mogelijk zijn, dat meen ik oprecht, het weerleggen van het rapport, terwijl ik geen wetenschapper ben, heb ik ongeveer een week of drie over gedaan. Ik had er liever langer over gedaan, maar ik had er gewoon ... Het moest gewoon. Laten we eens in de grond kijken van, wat is het grote enge gebeuren? Dat is dan die risicofactor F, die in het RvO gebeuren staat. Dat is onder andere het gewei van het bok, maar ook natuurlijk van, hoe ga je om met de bokken op een dierenweide of een hertenkamp? Want op een gegeven moment kun je inteelt krijgen. Je kunt schermutselingen krijgen. Je kunt van alles en nog wat, allemaal scenario's kun je bedenken. Afgezien van dat zelfs dat nog af te vlakken is, denk ik dat je dan beter kunt kijken van, jongens, hoe kunnen we dat beheersen? Inderdaad zeggen van, een bok die is, moet ik Peter aankijken, maar ik denk dat een bok als die vrucht ... Drie jaar, vier jaar is die volwassen, zo ongeveer. Dat je dan een roulatiesysteem bijvoorbeeld gaat uitwisselen. Dan hoeft je die beesten niet af te laten schieten. Je hoeft ze niet naar de slacht te brengen, als het al bij iemand in zijn gedachten zou komen. Dan hanteer je dat veel beter. Je houdt dan altijd verse aanwas en je houdt gewoon een prachtig hertenkamp voor de rest van hun leven. Daarnaast wil ik nog even erachteraan zeggen, er is gevangenschap en gevangenschap. We hebben gevangenissen in Scheveningen zitten, maar onderzoek heeft ook uitgewezen dat dieren, dat herten gedomesticeerd zijn, die in een bepaalde plek leven. Die gaan op een gegeven moment hun eigen plekje, hun eigen dingetjes en verstopplekjes voor het kalf bijvoorbeeld opzoeken. Daar maken ze gebruik van. Zij passen zich aan, aan de omgeving waar ze zijn. Dat is het hele mooie eraan. Zo kan ik nog wel uren doorgaan. Maar er is eigenlijk geen reden om te zeggen van, laten we ze eruit doen, afgezien van het Bambi-gevoel of weet ik veel wat. Daar is geen grond voor. Heb ik het fout, dan heb ik het fout. Dan neem ik gelijk mijn woorden terug. Maar ik ben hier hartstikke mee bezig geweest.

Er is een internationaal onderzoek. Er is gewoon geen reden voor om die beesten eruit te doen of een ander beleid erop na te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie wat vingers. Even een technische mededeling. We hebben weer beeld en geluid. Dan weet u dat. Ik heb de heer Kuhlmann eerst en daarna mijnheer Damen. Zag ik ook uw vinger, mijnheer Groenewege? Ja, dan bent u daarna. De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ik heb een vraag, maar ik wil eerst even opmerking maken. De reden dat we dit natuurlijk beeldvormende hebben geagendeerd, is natuurlijk omdat het antwoord van college zodanig was dat er niet de wil uit bleek om zich in te zetten voor het behoud. Dat kun je op verschillende manieren doen. Je kunt natuurlijk, dat kwam net al even aan de orde, een lobby richting Den Haag. Daar moet natuurlijk een duidelijke ... Moet de raad zich daarover uitspreken. Het andere is, je moet je natuurlijk altijd aan de wet houden. Daar is denk ik geen discussie over. Maar je kunt natuurlijk wel een manier vinden waarop je je aan de wet houdt, maar toch hier die herten kan houden. Maar ook dan heb je natuurlijk in de eerste plaats de wil nodig om überhaupt, de politieke wil, om ze te houden. Vandaar om daar als raad wat over te kunnen zeggen. Nu die beeldvormende bijeenkomsten zijn denk ik heel nuttig. Ik heb een vraag voor de heer Klaver, wellicht kan de heer Van Holland aanvullen. Een van de argumenten die worden gegeven om herten niet meer te kunnen houden in hertenparken, is omdat ze gevaarlijk zijn. Het zijn dieren waarvan de mannetjes een gewei hebben. Kunt u iets zeggen over wat de werkelijke ... Wat uw inschatting is van de risico's, niet in het wild maar in de situatie in een hertenkamp.

De voorzitter: Dokter Klaver.

De heer Klaver: Ik kom op vrij veel hertenkampen. Ik loop al een paar jaar mee, als u mijn kleur haren moet geloven. Geen enkel geval is mij bekend van ongelukken met herten in hertenkampen. Ik ken ze niet. Er zijn 40.000 hondenbeten in Nederland bij mensen. Er zijn ongeveer twee à vier boeren per jaar in Nederland die sterven door een stier, dat ze door een stier geplet worden. Het aantal autoslachtoffers weet ik niet uit mijn hoofd, maar dat was ook rond de 1.000 per jaar. Daar rijden de meeste mensen ook in rond. Maar van de herten is geen verhaal bekend dat ze mensen echt hebben verwond, tenzij iemand natuurlijk heel dom als publiek per ongeluk het hertenkamp oploopt, dan zou er wat kunnen gebeuren. Maar er zijn geen gevallen bekend van slachtoffers door hertenkampen.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Van Holland: Maar mag daarop inhaken? Het gewei van een hert, van een bok, ik voel me gelijk zo'n Midas Dekkers, dat is een aangegroeid iets. Die bok weet in eerste instantie ook bij God niet wat hij ermee aan moet. Die is niet om aan te vallen of zich te verdedigen tegen prooidieren. Dat klinkt een beetje raar, maar als dat zo zou zijn geweest, waarom hebben de hinds dan geen gewei? Heel eenvoudig. Dat gewei geeft aan bij de hinds van, ik ben groot, robuust, sterk en alles erop en eraan. In een situatie dat de dieren zouden gaan sparren onderling, laten we zeggen dat je nog een aantal jongere bokjes hebt staan, het eerste wat een hert doet, wat een damhert doet, die gaat brullen.

Op twee verschillende manieren kan die brullen. De ene manier is van, jongens, pas op, ik ben hier de baas, waardoor de jongeren in de regel gelijk pas op de plaats maken en langgerekte toon waardoor de familie en de rest geroepen wordt. Het is niet zo ... Het lullige is dat toen ik met dat onderzoek bezig was, toen dacht ik van, weet je wat, laat ik eens hertenkampen, want dat is een heel gebeuren, 250 hertenkamp is er geschat, laat ik ze eens allemaal bellen van, is er weleens iets bij jullie gebeurd? Kan ik alleen maar op Peter zo'n mooie blauwe ogen afgaan, want anders krijg je zo'n toiletreactie van, bij ons is nooit wat gebeurt. Daar kon ik niet vanuit gaan. Ik kon het niet voor zoete broodjes aannemen. Maar in het onderzoek ben ik, zo even gauw, drie ongelukken tegengekomen. Het was iemand die ging tussen twee herten instaan of die wilde ze uit elkaar halen, ergens op de Veluwe. Tweede ding was dat iemand op de Veluwe, of in ieder geval zo'n plek waar het sowieso verboden was, omdat het in de bronsperiode was, is die daarnaartoe gegaan om zo dicht mogelijk bij die herten te komen. De derde, die vond ik toch eigenlijk wel het meest vermakelijk, dat was dat iemand twee parende herten uit elkaar wilde halen, omdat die vond dat dat niet mocht. Dan kan ik me voorstellen dat zo'n beest een beetje geagiteerd wordt. Meer heb ik niet kunnen vinden. Alle onderzoeken die gedaan zijn, vanuit het RvO-rapport, zijn allemaal gebaseerd op dieren die in het wild leven in het buitenland. Pas op, er is twaalf jaar prefect, oprecht, op beste wetenschappers aan gewerkt. Maar het gaat allemaal om dieren in het wild, in het buitenland.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga even het woord geven, want er zijn nog een paar vragen uit de commissie, de heer Damen van Partij van de Arbeid.

De heer Damen: De heer Van Holland zei net dat de herten in de hertenkampen zich hebben aangepast. Dank je de koekoek. Of je gaat dood of je past je aan. Veel keuze heb je niet. Dat overtuigt mij niet erg. De vraag is, zijn die beesten daar redelijk gelukkig? Willen die niet heel veel hardlopen en dat soort dingen. Ik weet er niks van, behalve dat ik als kind in Deventer altijd naar het hertenkamp ging en daar gewoon grote groepen herten zag rennen. Het hertenkamp in Deventer is echt enorm groot, meer dan twintig keer zo groot als ... Veel groter nog dan het hertenkamp hier. Hier kun je niet echt rennen. Dan lig je zo tegen het hek aan.

De voorzitter: Maar wat is precies uw vraag en aan wie? Aan de heer Klaver?

De heer Damen: Hoe kun je beoordelen of die beesten hier, een betrekkelijk klein hertenkamp, ook een gelukkig leven hebben? Want dat ze zich aanpassen, dat geloof ik meteen. Ze moeten wel, geen keuze. Domesticatie, daar kun je nauwelijks van spreken, want herten houden wij nog niet heel lang. De geit is de oudste vriend van de mens, maar herten die ...

De voorzitter: Uw vraag is gericht aan?

De heer Damen: De heer Van Holland en zijn collega, voor zover die daar ook iets verstandigs van ...

De voorzitter: De heer Van Holland, wilt u daar antwoord op geven?

De heer Van Holland: Ja. Domesticatie in een hertenkamp is niet van gisteren op vandaag. Het is dat meerdere generaties van die dieren daar al zitten. Als je, met alle respect, in een kleine woning woont of in een hele grote woning, dat wil punt één niet zeggen dat je daar gelukkiger bent in de een dan in de ander. Daarnaast is het bewezen dat herten in een hertenkamp gemiddeld, laten we het krap nemen, acht tot tien jaar langer leven dan de damherten vergelijkbaar in het wild. Dan moet er ergens toch wel iets goed gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Is uw vraag ... De heer Groenewege, Partij voor de Dieren was eerst. U wilt daarop? Ja, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Kort. Ik wilde even een vraag stellen, maar misschien meer een opvatting. Is het niet logisch dat ze langer leven in gevangenschap of tussen een hek, hoe we het ook willen noemen, omdat dan hou je heel veel externe factoren weg? Het is voor mij ook makkelijker denk ik om langer te leven als ik nooit naar buiten ga.

De voorzitter: Dat weet ik niet, mevrouw Van Engelen.

De heer Klaver: Mensen in het regenwoud worden minder oud dan in deze mooie stad. Daar heeft u helemaal gelijk in. Er zijn natuurlijk geen natuurlijke vijanden in een hertenkamp. Ze worden regelmatig ontwormd. Als het moet, komt er een dierenarts kijken. Natuurlijk worden dieren ouder in gevangenschap dan in het wild. Daar heeft u gelijk in. Er wordt niet gejaagd. Er zijn geen wolven, om maar even actueel te blijven. Nee, maar dassen eten geen herten. Is natuurlijk wel een andere situatie. Welzijn van dieren blijft natuurlijk heel moeilijk te beoordelen. Een gevaarlijk opmerking misschien, waar we stoppen ook mensen in een gevangenis en denken dat ze ongelukkig worden. Maar hoeveel ruimte heb je nodig om gelukkig te zijn? Ik denk in het algemeen dat je kunt zeggen dat de meeste hertenkampdieren daar redelijk uit de voeten kunnen of uit de hoeven kunnen. Vergeleken bij heel veel andere gehouden dieren, hebben herten het redelijk goed. Maar als ze de keus krijgen, soms als het hek opengaat, om wat voor reden dan ook, lopen ze soms weg en daarna komen ze vaak weer terug. Daar wonen ze. Dat is hun huis. Ze gaan op vakantie en komen weer terug. Doen mensen ook weleens.

De voorzitter: Ik geef graag het woord aan de heer Groenewege van Partij voor de Dieren.

De heer Groenewege: Het is een gesprek aan het worden over gevoelens en vermoedens en feiten. Die lopen alle drie door elkaar heen. Ik vind het wel interessant om in het rapport een aantal factoren te lezen die nog niet ter sprake zijn gekomen, zoals de beschutte verstopplaats voor de jongen, waar de herten in het hertenkamp niet over beschikken. Of bijvoorbeeld de capture myopathy, die wordt genoemd in het rapport, die herten kunnen oplopen als ze worden verdoofd, wat ieder jaar gebeurt, minstens één keer per jaar in dit hertenkamp, voor de jaarlijkse selectie. Een eufemistisch woord waarbij een deel van de herten wordt afgevoerd, waarbij de familiebanden worden verscheurd en waarbij ook eens in de zoveel jaar de bok wordt geslacht. Over die twee laatste dingen gaat mijn vraag. Misschien kan een van u daar antwoord op geven. Wat is uw inschatting van de welzijnsimpact daarvan? Want om die herten te houden, is het noodzakelijk dat ze ieder jaar worden uitgedund.

Dat die jonge bokjes worden weggehaald en de oude hinds worden weggehaald, onder verdoving, waarbij die capture myopathy kan optreden. Dat de bok eens in de zoveel jaar wordt geslacht. Hoe beïnvloedt dat het welzijn van damherten, denkt u?

De heer Klaver: Ik verdoof zelf bijna dagelijks herten. Maar goed, daar gaat het even niet om. Ik zie die capture myopathy. Als je dat niet goed doet, als je erachteraan gaat jagen, gebeurt dat. Als je gewoon inschiet, dan gaat het allemaal helemaal ... Als je het netjes doet probleemloos. Dat er af en toe dieren uitgehaald moeten worden, als je fokt, dat klopt inderdaad. In de natuur wordt er ook weleens een keer door een wolf een dier opgegeten en zijn de familiebanden ook niet optimaal meer. Dat is denk wat een beetje bij het leven ook hoort, dat als je de dieren de keus zou geven, dan zou het misschien anders zijn. Maar ik begrijp het op zekere hoogte bij het houden van dieren, dat ben ik met je eens. Het alternatief is geen dieren houden. Dat klopt inderdaad, als je dat niet wil doen. Een andere mogelijkheid is de fok tijdelijk stoppen door ... De mannelijke herten kun je niet castreren, de ballen eraf halen, om het even zo te zeggen, dan blijft het gewei doorgroeien. Maar je kunt ze wel vasectomeren, dat je de zaadleiters doorneemt. Heb je wel een bok. Dan kun je de fok voor een aantal jaren stopzetten. Dat is een ingreep die ik zelf, dat lijkt een beetje alsof ik reclame voor mezelf maak, zo is het niet bedoeld, maar is een ingreep die ik heel regelmatig uitvoer voor hertenkampen die een tijdje de fok stop willen zetten en zeggen van, we wil een tijdje niet fokken. Dan kun je zo'n operatie uitvoeren. Dan heb je toch een mooie bok en zet je de fok voor drie of vier jaar stil. Als je dan weer wil fokken, dan zoek je een jongeman bij een buurt hertenkamp uit.

De voorzitter: Dank u wel. Mag ik heel even als voorzitter? Ik heb uw vinger gezien. Even terug naar het doel van deze vergadering. Want ondanks dat dit natuurlijk uiterst interessant is, is er wel een vraagstelling en hebben we het erover. Dat zei de heer Kuhlmann net natuurlijk ook heel goed. Er is een wet en er is een uitvoering van een wet en is er ruimte of is er bereidheid om te kijken of we dit wel of niet kunnen tegenghouden? Ondanks dat natuurlijk de discussie of de antwoorden zijn uitermate interessant, alleen draagt dat bij aan het doel van deze vergadering. Want uiteindelijk willen we natuurlijk over zo'n 25 minuten deze vergadering sluiten. Dan willen we een constructieve vergadering hebben gehouden. Ik wil de commissie wel vragen om ons te richten op de vraag die we nu hebben liggen en het doel eigenlijk van de vergadering wel te behalen. Mevrouw Lammens, u had een vraag?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, ik had een vraag aan de heren. Volgens de wet is het beter om de herten in de natuur te houden. Maar hebben wij natuur in Nederland? Want in Nederland hebben we ook ... We hebben hier in Dordrecht een schitterende Biesbosch, maar daar hangen soms ook helaas de herten in het prikkeldraad of ze worden aangereiden. Mijn vraag is, hoe goed is de natuur hier in Nederland nog?

De heer Klaver: Ik denk niet dat het de bedoeling is dat de herten die we in hertenkampen houden gaan loslaten. In principe is er een overschot aan herten in Nederland. Die worden in grote aantallen geschoten in het wild, omdat er te veel zijn en ze verkeersslachtoffers geven. Op de Veluwe wordt nu door de wolf wat maatregelen genomen op een andere manier, maar in principe is op heel veel plek te veel aan herten. Het loslaten van de herten en de hertenkampen is geen optie, is ook geen beleid. Ik denk dat de discussie of je die herten in het wild wilt hebben of in hertenkampen, dat dat eigenlijk los van elkaar staat, in mijn optiek.

De voorzitter: Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Maar mijn vraag is, is er echt natuur in Nederland? Want het onderzoek is gedaan naar herten in de natuur. Maar dat is niet zo natuur als wat wij in Nederland hebben, want hier is iedere postzegel beheerd.

De heer Klaver: Het onderzoek is gedaan bij herten in het buitenland. De herten in de hertenkampen kun je in mijn optiek helemaal niet vergelijken met de herten in het wild. Zien er hetzelfde uit, dat klopt inderdaad, maar het zijn hele andere populaties, maar ook andere omstandigheden. We gaan de herten die in het hertenkamp zitten ... Ik neem aan dat we die niet gaan loslaten. Die gaan ze daar niet redden. Het enige wat je kunt doen, is een sterfhuisconstructie. De fok stoppen. Dan heb je over tien tot vijftien jaar, als dat is wat de overheid wil, geen hertenkamp meer. Maar misschien hebben we da weer een andere regering. Dat weet ik ook niet.

De voorzitter: Is uw vraag zou beantwoord, mevrouw Lammens?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: De herten die nu in het wild leven, hebben die een goed leven?

De heer Klaver: Op zich, ja, op heel veel plekken wel. De Oostvaardersplassen is een ander verhaal misschien, maar op de Veluwe en andere bossrijke gebieden kunnen de herten prima leven, naar mijn idee. Maar in Dordrecht stad waarschijnlijk niet. Dat zal lastiger zijn. Maar in Zandvoort lopen de herten gewoon 's ochtends langs het strand en komen de vuilnisbakken leeghalen.

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel. Ik heb een vraag aan dokter Klaver. Goede achternaam trouwens.

De heer Klaver: Dank u wel.

Mevrouw Van Engelen: Want u heeft er heel veel verstand van. U zit niet voor niks aan tafel. Maar dan ga ik er een beetje vanuit dat ons ministerie ... Die is tot het besluit gekomen door een adviescommissie. Ik ga ervan uit dat in die adviescommissie ook mensen met verstand zitten. Dat zullen zelfs misschien wat collega's van u zijn. Hoe komt het dat u tot een hele andere conclusie bent gekomen?

De heer Klaver: Dat gebeurt ook in de politiek wel vaker. Dat hoef ik hier niet te vertellen in deze raadkamer. Dat met verschillende standpunten kun je tot een verschillende conclusie komen. Ik begrijp er helemaal niets van. Als je mijn mening vraagt, vind ik dat er in Nederland heel veel grote problemen zijn die opgelost moeten worden en daar hoort dan niet bij dat de hertenkampen gesloten moeten worden.

De voorzitter: Mag ik u alstublieft het publiek vragen om geen uitingen te doen. Sorry.

De heer Klaver: Sorry. Pardon.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Ik schrik een klein beetje van uw antwoord, want nu klinkt het alsof de adviescommissie een advies heeft uitgebracht gebaseerd op hun mening en niet op feiten.

De heer Klaver: Ze hebben natuurlijk naar feiten gekeken. Ze hebben herten genomen waarop ze gebaseerd hebben uit India en Pakistan, een andere hertensoort als wij in Nederland hebben. Dat begrijp ik niet. Goed, dat moet u de commissie zelf vragen. Wat ik al eerder zei over de dromedarissen, hetzelfde verhaal. Daar hebben heel veel wijze mensen naar gekeken. Die komen met een hele andere conclusie. Dat heeft de Tweede Kamer ook teruggefloten. Wetenschappen is natuurlijk ook niet helemaal waardevrij, laat ik het even dan maar zo zeggen. Ik vind het een ... Ik wil niet hun deskundigheid betwijfelen, maar wel wat er uitkomt, vind ik heel bijzonder. Als je verkeerd meet, dan krijg je verkeerde resultaten, naar mijn mening.

Mevrouw Van Engelen: Mag ik een vervolgvraag stellen, voorzitter? Hel korte.

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Want u zegt in ieder geval, maar volgens mij geldt dat voor u ook, dat gaat ook over standpunten en hoe je ernaar kijkt. Heeft u vooral gekeken vanuit het genot van de mens of hoe het dier het beleeft?

De heer Van Holland: Dat is een hele goede, want we hebben het wel over een positieflijst. Maar eigenlijk is het een negatieflijst. Er wordt eigenlijk helemaal niet echt gekeken naar de positieve effecten die bijvoorbeeld de herten of hertenkampen hebben. Het RvO-rapport zit ...

Mevrouw Van Engelen: Op de mens.

De heer Van Engelen: Op de mens. Dan heb je ook nog het verhaal van het dierenwelzijn. Dat zou bij Merwestein ... Daar ga ik vanuit dat dat helemaal klopt. Daar hebben ze prima verzorgers, maar eigenlijk is de club die het ... Je kan het niet meenemen als waardeoordeel, maar je grootste vijand zijn de bezoekers. Er lopen een X-aantal duizend bezoekers om het gebeuren heen. Op het moment dat die zien van, er zit bij dat hert een vuiltje in zijn oog, dan word je vervolgens 's avonds gebeld. Dat dierenwelzijn is niet alleen door de ogen van de vrijwilliger, maar dat is ook natuurlijk door de ogen van de bezoekers die er zijn. Nog even terugkomend op dat RvO-rapport. Waarom ben ik hiermee begonnen? Omdat vanaf de commissievergadering van mijnheer Adema, het Bambi-verhaal, daar kon ik mezelf niet in vinden. Daarop zijn we op een gegeven moment verder gegaan van, klopt het wel, het hele verhaal? Overigens heb ik eerder met Erik, noem het eens, van de VVD, Haverkort, een Teams-meeting. Die heeft dit rapport in ieder geval ook gehad. Ik heb gisteren daar nog een bevestiging van gehad. Die heeft hem in ieder geval helemaal doorgelezen. Voor degene die zich geroepen voelt, hij staat op de website.

De voorzitter: Ik ga voor een vraag eerst even naar de heer De Boer van Op Ons Eiland, was eerder. Dan kom ik bij de heer Van Leeuwen en dan kom ik bij de heer Kuhlmann.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat Park Merwestein niet zit te wachten op straks een bijtende kameel of een spugende lama in het park. Ik denk dat dat niet de bedoeling is.

Volgens mij kunnen lama's ook helemaal niet bij schapen en geiten. Moeten we ook niet doen, denk ik. Maar ik werd getriggerd door ... Ik was even aan het googelen van het weekend op de herten. Toen las ik inderdaad, 1 januari 2024 mogen de herten niet meer worden gehouden. Tenminste, ze gaan niet weg, maar het is een uitsterfbeleid. Maar er is een uitzondering voor de commerciële houderij. Toen werd ik getriggerd. Ik weet niet, is er iemand die daar verstand van heeft hoe dat werk? Want is er dan misschien nog een maas in de wet, dat we daar iets mee kunnen?

De heer Klaver: Commercieel worden herten gehouden voor het vlees zeg. Dat mag wel. Dat valt onder landbouw en niet onder het houden van dieren voor recreatieve of andere doeleinden, educatieve doeleinden. Net als de varkens andere eisen aan gesteld worden in de bio-industrie dan dat je ze thuishoudt.

De heer Van Holland: Dat is ook het vreemde. Op moment dat je ... Dat is misschien voor mijnheer Groenewege. Dat op moment dat dieren weggevangen worden, geldt er voor de productiedieren een hele andere maatstaf om die dieren te vervoeren en op welke manier dat ze ingeslapen worden als dat het gaat om vervoer van punt A naar punt B toe. Op het moment dat ze naar de slacht toe gaan, dat is echt iets wat je niet wil meemaken.

De voorzitter: Is uw vraag beantwoord, de heer De Boer? Dan ga ik naar de heer Van Leeuwen van FvD.

De heer Van Leeuwen: Dank u wel, voorzitter. Even in aansluiting op wat de heer Kuhlmann net vertelde en in reactie op mevrouw Van Engelen. Wij hebben de antwoorden bekeken die het college gegeven heeft op de VVD vragen. Het is eigenlijk net al genoemd, maar ik wil het toch nog even benadrukken. Wij vinden dat je van een college mag verwachten dat ze een eigenstandig standpunt innemen. Het college verwijst in de antwoorden voortdurend naar het ministerie. Wij zijn een uitvoeringsinstantie van de overheid, is voortdurend tussen de regels door te lezen. Er bestaat ook nog zoiets als een lokale democratie. Wat vinden wij in Dordrecht van dit onderwerp?

De voorzitter: Mijnheer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Ik hou het kort. Hiermee wil ik niet zeggen dat het college ministeriële regelingen aan hun laars moet lappen, maar ik vind wel dat je als college weldegelijk een zelfstandige mening mag hebben. Dat je niet altijd uitvoering kan geven tenslotte aan die mening, dat begrijp ik dat je er niet aan toekomt, maar wees dan duidelijk over hoe je het zelf zo u willen. Dat mis ik. Dank u wel.

De voorzitter: Heeft u nog een technische vraag aan de ... De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even ook weer een vraag aan de heren Klaver en Van Holland. Over hoe de situatie nu eigenlijk is? Want ik ben even benieuwd, heb ik het goed begrepen dat de huidige situatie is dat iedereen, net zo goed als iedereen een kip of een schaap in zijn tuin mag zetten, dat iedereen ook een hert in zijn tuin mag zetten? Zal ik dan meteen een schot voor boeg doen? Daar snap ik wel van dat die regel een beetje wordt aangepast. Alleen ik ben benieuwd hoe u ertegenaan kijkt.

Een hert in je achtertuin of een hert in een professioneel door de gemeente goed verzorgd hertenkamp zijn toch twee hele verschillende dingen. Zou u daar iets over kunnen zeggen?

De voorzitter: De heer Klaver.

De heer Klaver: Het klopt inderdaad, in Nederland zijn er geen houderseisen, zoals het heet. Als je een hert wil houden, je mag hem wel of je mag hem niet houden. In heel veel andere landen, bijvoorbeeld Duitsland zeggen ze, als je een hert wil houden, moet je een minimale ruimte hebben van tien bij twintig meter. Als je er drie wil houden, moet die minimaal twee keer zo groot zijn. In Nederland heeft de overheid geen regels gesteld voor het houden van de meeste dieren, behalve landbouwhuisdieren. Maar de niet-commercieel gehouden dieren, altijd lastig om het zo te zeggen, daar zijn geen eisen voor. U heeft gelijk. Het zou heel goed zijn daar wel voorwaarden aan te stellen, maar ze gaan eigenlijk van, eerst mag je ze overal houden, in je achtertuin, tot helemaal niet. Een goede leidraad zou zijn om daar minimale houderseisen, maar ook verzorging, wat heeft een hert nodig, dat je daar een lijstje van maakt. Dat je dat probeert, of probeert, oplegt aan de houders van, dit zijn de eisen. Het is dit of je houdt ze niet. Dat zou mooi zijn. Maar dat vraagt natuurlijk wel werk van de overheid om dat allemaal ... Als het ware het kookboek hert, maar dan niet om ze op te eten, maar het kookboek hert om ze te houden, om het allemaal op te schrijven. Dat geldt eigenlijk voor alle diersoorten. U heeft helemaal gelijk. Daarin is nog een omissie. Daar kan nog wat aan gedaan worden.

De voorzitter: De heer Kuhlmann, VVD.

De heer Kuhlmann: Een vraag aan de mensen van de Stichting Park Merwestein. Ik weet dat u ook veel contact heeft volgens mij met mensen uit de omgeving. Ik ben even benieuwd, wat voor reacties heeft u zo gekregen op het nieuws?

De heer Johannesma: Unaniem waren ze echt ontsteld door dit nieuws. Dat betekent, we hebben geen enkele tegenspraak gehoord van, we zijn hier, laat zeggen, voor deze wet. Het kan zijn dat wij natuurlijk een beetje vooringenomen zijn. Uw buurman zit heel hard te schudden van nee. Maar we hebben het nul gehoord. Laten we zeggen, als je nu kijkt naar wat er gebeurt, is dat we merken dat dit juist de afstand vergroot tussen de politiek en de burgers. Dat is wat wij meemaken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Groenewege: Ik blijf het toch een beetje een gekke discussie vinden, zeker de afgelopen drie kwartier. Je zou bijna denken dat wij als Dordtse gemeenteraad de positieflijst vaststellen, maar dat doen we niet. Hij is vastgesteld en we hebben daar uitvoering aan te geven. Ik had die houding ook van de VVD verwacht, want bij alle andere wetten hebben ze die houding wel. Maar goed, ik had nog een vraag aan de heer Klaver over iets wat hij zei. Want hij zei, alle studies waar het adviescollege naar verwijst, vinden plaats in India of Pakistan. Het zijn 26 studies die het adviescollege citeert, over het gedrag en de gezondheid van damherten. Vinden die alle 26 plaats in India en Pakistan?

De heer Klaver: Sorry. Ik moet even wennen aan deze. Nee, maar dat er zijn twee hoofdproblemen geïdentificeerd. Ik heb het wat te kort samengevat. Dat is een gevaar voor de agressie met het gewei en er is een gevaar voor ziekten. Dat is een andere, dat dat ze ziektes kunnen overbrengen, met name de mensen uit agrarische achtergrond. Maar de tuberculose bij die herten komt voor in India en Pakistan en niet in Nederland. Er is Nederland geen enkel geval van tbc bij herten vastgesteld, in mijn kennis en heb ik op gegoogeld, niet kunnen vinden. Maar goed, ik heb niet alle bibliotheken op zijn kop gezet. Is wel bekend bij koeien en bij lama's, maar niet bij herten. Die twee problemen, agressie hebben wij in Nederland niet gezien en die ziektes komen ook niet voor in Nederland. Ik heb niet al 26 studies helemaal doorgeplozen. Dat zijn de twee hoofdproblemen die de RvO vaststelt. Dat verwijst naar een andere hertensoort.

De voorzitter: Dank u wel, dokter Klaver. Ik zie een vervolgvraag van de heer Groenewege, maar voordat u die stelt de heer Groenewege, ik zou toch heel even bij de commissie willen benadrukken, het is uw vergadering natuurlijk en het is uw beeldvorming, maar als we gaan kijken naar het onderwerp en de vraagstelling en de doelstelling, dan kom ik ook wel even terug aan de indieners hiervan, er wordt gekeken naar, is er een haalbaarheid om te kijken of we iets kunnen en willen doen tegen die wet die wordt ingevoerd. Het ontstaat ondertussen een discussie van wel of niet in gevangenschap, wat is beter, wat is niet beter? Als we gaan kijken naar wat deze wetwijziging hier zegt, na 1 januari 2024 mogen herten alleen nog in dierentuinen worden gehouden. De discussie wel of niet in gevangenschap is denk ik een ander soort discussie. Wat is vandaag de vraag en welke vraag zou u kunnen stellen die bijdraagt aan deze beeldvorming ten behoeve van de vraag die hier vandaag ligt? Ik ga eerst nog even naar een vervolgvraag van de heer Groenewege van Partij voor de Dieren en dan kom ik bij mevrouw Van Engelen van GroenLinks. Ik zie hier rechts ook nog een vraag van de ChristenUnie/SGP en ik zie bij het CDA ook nog een vraag. Dan stel ik voor dat we de vragen snel stellen, dat we beknopt antwoord geven, want we hebben nog tien minuten.

De heer Stolk: Voorzitter, mag ik eerst een ... U heeft het steeds over dat we op moeten schieten. Daar heb ik het eigenlijk heel erg moeilijk mee. Als u ziet dat de zaal helemaal vol zit en dat de emoties eigenlijk ook wel spelen dat we het over herten hebben die hier in Dordrecht staan.

De voorzitter: Mijnheer Stolk, ik ga u even onderbreken, want ik heb op geen enkel moment gezegd dat u moet opschieten.

De heer Stolk: Dat heeft u wel.

De voorzitter: wanneer heb ik dat gezegd?

De heer Stolk: Nu net. Daar reageer ik op. Met andere woorden, hierna komt er nog een vergadering. Ik wil hier voorstellen van, laten we er nog een half uur aanplakken en de andere doorschuiven. Ik wil het de raad vragen of dat goed is.

De voorzitter: Dat komt inderdaad ... Aan het einde van de vergadering kunnen we altijd besluiten wat we doen met de commissie. Laten we dat duidelijk stellen. Ik wil in ieder geval de vragen die er nu nog zijn aan bod laten komen. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Eerst even kort op wat u net zei, voorzitter. De vraag die voorligt, is inderdaad wat we kunnen doen aan het feit dat de damherten niet meer op deze manier in het park gehouden kunnen worden. Maar voordat je die vraag stelt, moet je natuurlijk de vraag stellen of je daar iets aan wil doen. Ik denk dat de factoren die in dat rapport naar voren komen, waarom we damherten niet meer in gevangenschap zouden mogen houden, dat die daar relevant voor zijn, voor die politieke afweging. Daarom stel ik die ook steeds aan de orde, want het gaat nu om dierenwelzijn. Dat is de kern van het verhaal. Dat probeer ik ook de hele tijd naar voren te schuiven. Want de heer Klaver zegt, er zijn twee factoren die het adviescollege naar voren schuift waarom we damherten niet meer in gevangenschap zouden mogen houden, maar ik tel er zes. Waaronder ook gebitsproblemen, foeragegedrag wat ze niet kunnen vertonen in beperkte omgevingen, waardoor ze vervelings symptomen kunnen gaan krijgen en afwijkend gedrag en nog twee anderen die te maken met dierenwelzijn. Waarom gaat u daar niet op in?

De heer Van Holland: Mag ik die vraag beantwoorden?

De voorzitter: Dokter Klaver, mag ik even ... Dank u wel.

De heer Van Holland: Die vragen, compleet terecht hoor, staan hierin. Die staan hier in het rapport en die wil ik trouwens, het is mijn enige exemplaar die ik nog heb, met alle liefde geven straks. Hier staan al die antwoorden in over het feit van het tandengebeuren. Lees het op het gemak door, want er is niet iets wat ... Dat RvO-rapport ben ik helemaal mee eens. Dat is door hele knappe koppen gedaan. Een aantal ken ik er zelfs, want ik zit vlak bij de dierenfaculteit in Utrecht. Collega's van hen hebben het rapport onderschreven. Nou komt iets bizars. Die willen dat niet onderschrijven met naam en toenaam, omdat ze alles een soort kantineruzies krijgen, want de ene heeft het opgesteld en de ander is het hiermee eens. Het is weldegelijk denk ik ... Ik zou zeggen, lees het ... Ik geef u zo meteen. Lees het eens op uw gemak door. Iedere uitkomst, iedere overweging die u daarna ook doet en welke beslissing, die is helemaal aan u natuurlijk. Maar ik zou het wel heel erg op prijs stellen. Hij is gegund.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar mevrouw Van Engelen, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel. Eerst even een kleine reactie op de heer Stolk, want u zei net van, dan wordt er druk opgezet, want het is heel belangrijk. Dat klopt ook. Maar u stuurde er een beetje op aan, tenminste, ik had het gevoel dat u het publiek een beetje de verwachting gaf dat we vanavond al heel erg iets gaan vinden als raad, terwijl ik probeer vanavond echt evengoed een beeld te vormen over dit onderwerp. Ik merk dat we allemaal ook naar oordeelsvorming toe willen. Laten we dat zeker doen, op den duur. Ik wilde nog een technische vraag stellen over het educatie aspect. Dat is helemaal aan het begin van de avond genoemd. In het Merwestein Park zijn de herten aanwezig, maar hoeveel wordt er gedaan aan educatie? Moet ik denken aan schoolklassen die langskomen? Staan kinderen met verrekijkers het gedrag van de herten te inspecteren? Wat wordt daarmee ... Of hangt er een infobord? Waar moet ik aan denken?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Johannesma: Het is geen kinderboerderij, in ieder geval. Het is gewoon een hertenkamp. Er zijn niet speciale faciliteiten, zoals misschien bij een kinderboerderij of programma's die daarop gericht zijn. Het is educatief, omdat natuurlijk altijd jonge kinderen gewoon kunnen zien hoe herten het, dat is in gevangenschap weliswaar, maar toch van dichtbij kunnen kijken. Maar er is niet een speciaal educatief programma. Overigens, we hebben er wel over nagedacht, als dat nodig is om, laten we zeggen, het behoud van de dieren te bevorderen, dan is dat iets wat we kunnen opzetten.

Mevrouw Van Engelen: Kunnen de herten in Park Merwestein hun natuurlijk gedrag vertonen in gevangenschap?

De heer Johannesma: Dan moet u misschien naar de buurmannen kijken, maar dat denk ik natuurlijk ... Dat is nog altijd een ... Het zal nooit precies hetzelfde zijn. Dat lijkt me niet. Dokter Klaver, heeft u nog een beknopt antwoord?

De heer Klaver: Natuurlijk, er zijn beperkingen. Mensen die in het regenwoud wonen, leven ook anders dan hier in Dordrecht op de flat driehoog achter. Er zijn altijd beperkingen. Die gelden ook voor herten in een hertenkamp. Het is niet dat ze alle gedragingen honderd procent kunnen uitvoeren. Dat niet. Een gevangenschap heeft beperkingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dames en heren van de commissie, ik kijk even naar de tijd. We hebben nog vijf minuten. Ik zag één, twee, drie vragen sowieso nog. Ik wil ook met u besluiten hoe we verder kunnen gaan. We kunnen namelijk niet door. Er is hierna nog een vergadering. We kunnen deze vergadering niet verlengen. U kunt als commissie natuurlijk wel besluiten wat we hiermee doen. U heeft een ordevoorstel, de heer Kuhlmann?

De heer Kuhlmann: Ja. Ik heb zojuist even kort overlegd met een aantal collega's. Ik zou graag, mede namens fractie VSP, DENK, Van Waardhuizen, Beter voor Dordt, Forum en, even kijken, Op Ons Eiland, pardon, en het natuurlijk onvolprezen CDA Dordrecht het verzoek willen doen dat we hier een volgende keer op terugkomen in een oordeelsvormende vergadering.

De voorzitter: Ik zie een hand van mevrouw Van Engelen, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: De heer Kuhlmann, dat had u ook best wel met GroenLinks mogen overleggen, want ik ben het er helemaal mee eens.

De voorzitter: Maar dan is overleg helemaal niet nodig, als u het er al mee eens bent. Kan de commissie, ik zie ... Er waren zoveel overeenkomsten, ik weet niet of er nog iemand was die zegt, daar ben ik het niet mee eens? De heer Stam.

De heer Stam: Ik ben het wel mee eens, maar dan wil ik toch nog wel even een kleine technische vraag stellen. Ik heb al de inhoudelijke punten gehoord over het voor, het tegen, maar ik ben wel benieuwd, want een wettelijke regelgeving zoals je bij heel veel regelgeving ziet, is een bepaald kader waar uitzonderingen op mogelijk zijn. Als je dat niet uitvoert, waar ook sancties op zitten. Ik ben wel benieuwd de huidige regelgeving, maar er wordt heel kort antwoord opgegeven in de artikel 40-vragen, biedt die ruimte. Stel dat de gemeente zegt van, wij laten dit los en wij varen onze eigen koers, wat zijn dan de consequenties?

De voorzitter: Ik ga heel even naar links kijken of daar kort antwoord op te geven is vanuit de ambtelijke ondersteuning, want anders zou ik toch moeten voorstellen dat als we doorgaan naar oordeelsvormend dat we dan eventueel nog vragen achteraf stellen. Maar ik kijk eerst naar links.

Mevrouw Hoek: Heel eerlijk gezegd zou ik dat uit moeten zoeken wat dan de consequenties zijn als we ons niet aan de wet houden. Kan ik doen.

De voorzitter: De heer Stolk, u wil nog wat toevoegen?

De heer Stolk: Ja, ik wilde toch ook vragen, er stond al in de bescheiden dat de bok eventueel het slachtoffer kan worden. Maar ik zou het toch graag willen zien dat de bok niet voor 1-1-2024 pas het leed gaat ondergaan.

De voorzitter: Dank u wel. We zitten nog in een beeldvormende sessie. We kunnen naar de oordeelsvormende sessie gaan waarin deze dingen besproken kunnen worden. Daarin is ook mijn vraag aan de commissie, welke politieke vraag wilt u ook meenemen naar de beeldvormende commissie? De heer Stolk, heeft u een ...

De heer Stolk: Volgens mij was het een concrete vraag dat ik stel aan de wethouder of aan de ambtelijk dat er nu geen actie ondernomen wordt. Daar wil ik duidelijkheid over hebben.

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Uiteraard hebben we dat uitgesteld, gezien alle politieke vragen die hier nu rondom spelen. Wij hebben inderdaad gezegd in de artikel 40-vragen beantwoording dat we voor de zomer de bok zouden gaan steriliseren. Maar gezien alle vragen hebben we dat voorlopig on hold gezet.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Engelen, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Nog even dan kort. Ik moet zelf ook voorzitten, voorzitter. Ik stel nog een korte vraag. Was daar niet iets mee dat er dan nieuwe hertenbaby's werden geboren en dan moesten we die baby's naar de slacht brengen, want die mochten dan eigenlijk niet bestaan? Dat is gewoon een vraag aan de ambtelijke ondersteuning.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, heel kort antwoord, als het kan.

Mevrouw Hoek: Dat klopt. Zoals al een aantal jaren beheren we het aantal herten in het park, om dat op het aantal van vijftien te houden. Dat betekent wel dat we in dit najaar weer, zoals de heer Groenewege zei, een aantal zullen wegvangen of selecteren, zoals hij dat noemt. Dat is wel de reden waarom wij hebben gekozen, in eerste instantie, voor het steriliseren, om dat te voorkomen. Maar goed, nogmaals dat hebben we nu on hold gezet.

De voorzitter: Ik wil toch even, want het is tijd ... Politieke vraag, de heer Kuhlmann?

De heer Kuhlmann: Ja. Mag ik een voorstel doen? De vraag zou moeten zijn, wat ons betreft, de politieke vraag, of de gemeente zich tot uiterste moet inspannen om de herten te behouden in Park Merwestein? Als staartje daarbij, als dat niet lukt, om zich in te zetten voor andere dieren in het hertenkamp.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dan misschien ter aanvulling, wat de consequenties eventueel kunnen zijn, dat is volgens mij ook wel een politieke vraag, als wij ons niet daaraan houden?

De voorzitter: Dank u wel. Die werd wel inderdaad net gesteld. Dat wordt uitgezocht. De vraag van de heer Safranti wordt inderdaad uitgezocht door de ambtelijke ondersteuning. Dan zal ik nu vaststellen. Dit onderwerp gaan we door. De politieke vraag is genoteerd. Nemen we mee naar een oordeelsvormende vergadering. Dan wil ik u allemaal hartelijk danken. Met name onze gasten. Prettige voortzetting van de avond.

5. Geen wensen en bedenkingen kenbaar maken t.a.v. ontwikkelplan Wantij-West – Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Struijk
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)
Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Dhr. Bootsman (GroenLinks)
Dhr. Damen (Partij van de Arbeid)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Maroof (DENK)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Stolk (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Overboom

Inspreker: dhr. Van Uum

De voorzitter: Ga ik wel doen. Goed, beste mensen, mag ik uw aandacht. Wij zijn bijeen voor een beeldvormende vergadering over geen wensen of bedenkingen ten aanzien van het ontwikkelplan Wantij-West. Het is beeldvormend. Ik geef het nog maar een keer met nadruk aan. Het is niet de bedoeling dat er straks politieke vragen gesteld worden, want dan ga ik u terugfluiten. Ik heet hartelijk welkom als eerste de mensen achter mij. Ik heet hartelijk welkom, mevrouw Mariëlle Overboom van de ambtelijke ondersteuning, wethouder Burggraaf en de heer Edwin van Uum die achteraan zit en die zo meteen een presentatie gaat houden. Maar die presentatie is niet in de maak, maar die is onderweg, want er stond een verkeerde presentatie klaar. Maar we gaan onze tijd even nuttig gebruiken door een voorstelrondje te doen, zoals gebruikelijk. Dat is voor de kijkers thuis, die ik ook hartelijk welkom heet. Natuurlijk ook altijd prettig. Ik ga rechtsaf richting de griffier.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, ik ben commissiegriffier.

De heer Laban: Vincent Laban, namens ChristenUnie/SGP.

De heer Maroof: Maroof, DENK Dordrecht.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks Dordrecht.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer De Boer: Robbert de Boer, Op Ons Eiland.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Kleinpaste: Gertjan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder.

Mevrouw Overboom: Mariëlle Overboom, ambtelijke ondersteuning.

De voorzitter: Mijn naam is Leen Struijk. Ik ben vanavond uw voorzitter.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: U bent er snel bij, mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Mag ik een kleine aankondiging doen, dat wij een half uur eerder uit deze vergadering vertrekken vanwege een andere vergadering. Dat we niet uit desinteresse weggaan.

De voorzitter: Ik hoop eraan te denken en naar u te zwaaien. Goed, korte toelichting op de reden van deze vergadering. De historie gaat terug tot 26 oktober 2021, toen in de toenmalige commissie fysiek was er een consultatie voor de start van het ontwikkelplan. Daar is van alles in vastgelegd. Onder andere dat het ontwikkelplan als zogenaamde wensen en bedenkingen aan de raad zou worden voorgelegd. In deze sessie heeft de raad aandachtspunten meegegeven voor het ontwikkelplan. Er is een werkbezoek geweest op 7 maart. Er is een derde Brede Omgevingsdialoog geweest. Dat geeft ook al aan dat er ook een tweede en een eerste geweest is. Wat is er nog meer gebeurd? Vorige week was natuurlijk het hoogtepunt. Wantij is een getijdegebied. Vorige week was het springtij aan de insprekers, tien stuks. Ik heb het nooit eerder meegemaakt. Maar goed, ik loop ook nog niet zo heel lang mee. In ieder geval, die insprekers hebben een heleboel, ik zou bijna zeggen, wensen en bedenkingen aangegeven. Om het wat ingewikkeld te maken, waren dat ook niet allemaal dezelfde. Mijnheer Van Uum gaat een presentatie houden. Ik heb het idee dat wat vorige week meegegeven is ook in die presentatie wel een beetje verwerkt is, in ieder geval de reacties daarop. Mijnheer Van Uum heeft aangegeven dat hij het prima vindt als er tussendoor vragen gesteld worden. Uiteraard gebeurt dat wel, zoals wij gewend zijn, via de voorzitter. Dan gaan we wel zien hoe het loopt. Het is best mogelijk dat er zoveel vragen zijn dat we het niet gaan halen, omdat voor pakweg, laat ik het ruim nemen, tien over tien, want we zijn tien minuten te laat begonnen. U heeft recht op anderhalf uur. Dan zullen we kort voor die tijd even een besluit moeten nemen over het vervolgtraject. Wat gaat het worden, hamerstuk, oordeelsvormend enzovoort? In het laatste geval uiteraard met politieke vragen. Dan zullen er misschien nog onbeantwoorde vragen zijn, zoals gebruikelijk is en ook bij de vorige vergadering daarnet, voor het geval daarbij was, gebeurd is, die kunnen dan nog schriftelijk worden ingediend. Want we lopen het risico ... Dit is een redelijk interessant onderwerp, mag ik wel zeggen, wat leeft ook onder u en waar ook wel vragen over zijn. Daar moet ook de tijd voor zijn. Mijnheer Van Uum, heeft u het idee dat de presentatie al ... Mijnheer De Boer, ik ga u het woord geven.

De heer De Boer: Nog een vraagje, voorzitter, dank u wel. Ik werd gerustgesteld toen u net zei, de woordvoeringen van vorige week worden meegenomen in de presentatie. Want ik was benieuwd, wat wordt daarmee gedaan. Want er is ontzettend veel gezegd vorige week, met een hoop emotie en heel veel goede ideeën ook. De dingen die niet terugkomen in de presentatie, die wel genoemd zijn vorige week, moeten we die nog een keer opnieuw indienen of worden die al automatisch wel meegenomen straks?

De voorzitter: Ik zal u verklappen, als ik op uw stoel zat, dan zou ik de dingen die niet meegenomen worden en die ik interessant vind als vraag hier gaan stellen. Dat lijkt mij vrij logisch. Als dat nu niet kan, dan kan dat later, want u wil antwoorden hebben voordat u zich een oordeel kunt vormen. Maar ik verwacht een beetje dat heel veel van de vorige week genoemde dingen, het waren er inderdaad heel veel, dat die door mijnheer Van Uum genoemd gaan worden. Misschien gezellig als iemand nog een opmerking heeft, want om heel de tijd stil te gaan zitten wachten dat ... Mijnheer Van Uum, u wil alvast wat zeggen?

De heer Van Uum: Mag ik misschien de raadsleden, om dan toch een beetje de tijd vol te praten, maar ik wil de raadsleden graag uitnodigen om juist ook die vragen te stellen, want ik ben vooral hier eigenlijk om dingen te verhelderen in de keuzes die we in het ontwikkelplan gemaakt hebben. Het kan best zijn dat ik een aantal dingen niet aanstip, dat is niet moedwillig, of dat ik dingen verzwijg of zo, integendeel, ik roep u vooral op om die vraag dan ook te stellen.

De voorzitter: Dank u alvast voor die toezegging. Gezien de sessie van vorige week, zou ik het buitengewoon knap vinden als u alles in uw presentatie mee zou nemen. Maar er zitten hier wel een paar scherpe mensen, die vast en zeker gaan controleren hoe dat erbij staat. Nog iemand wat te melden? Want het is stil. Allemaal naar elkaar zitten kijken, dat is natuurlijk ... Er wordt naarstig naar Clark gezocht, ons genie. Maar een genie wat er niet is, daar heb je niks aan. Ik maak dit ook in de klas weleens mee. Als de apparatuur niet werkt en dan kun je je PowerPoint niet gebruiken, dan doe je het gewoon uit de losse pols. Maar ik neem u het niet kwalijk, mijnheer Van Uum, dat het geen goed idee is. Het zijn ook niet de beste lessen, moet ik ook eerlijk zeggen hoor, die ik dan geef. Maar kijk, daar hebben we Clark. O wee, als jee nu weer de verkeerde hebt. Ze zijn wel onder druk allemaal van mij. Nu nog op het grote scherm. Goed, ik ga mijn microfoon uitzetten en het woord geven aan mijnheer Van Uum. Ik denk dat dat heel hard nodig is, want we zitten hier ... Al was het maar voor de mensen thuis, maar ik denk voor sommige mensen hier dat het ook prettig is en voor het verslag is het natuurlijk ook belangrijk.

De heer Van Uum: Prima. Hij doet het nu. Mooi.

De voorzitter: Succes ermee.

De heer Van Uum: Dank u wel. Mijn naam is Edwin van Uum. Ik heb een eigen bureau. Maar eigenlijk ondersteunen we jullie als gemeente met de toekomst van het ontwikkelplan Wantij-West. Ik neem u even mee met een aantal grote stappen, het proces wat we afgelegd hebben, de participatie. Ik neem u daarna mee naar de inhoud van het ontwikkelplan en de achterliggende keuzes die we daarin gemaakt hebben. Maar misschien om goed te starten, met welk doel en vanuit welke kaders is het ontwikkelplan opgesteld? Te beginnen eigenlijk met de basis dat het ontwikkelplan ergens tussen een visie en uitvoering inzit. Er zijn allerlei strategische beleidsnota's gemaakt op niveau van de hele stad. Ik zal daar straks iets meer over zeggen. De bedoeling is met name om verschillende initiatieven, verschillende ontwikkelingen in het gebied, verschillende visies samen te brengen in één ontwikkelplan.

Daarmee eigenlijk de weg vrij te maken om keuzes te maken in die uitvoering. We hebben het over een aantal uitgangspunten. Het gebied tussen de Prins Clausbrug en Prins Hendrikbrug is eigenlijk het focusgebied, met name ook het water en de oevers. Wat we mee hebben gekregen, is ook te zoeken eigenlijk, vorm te geven, inhoud te geven aan het Levendige waterplein, waardoor het water beter zichtbaar en beleefbaar wordt, openbaar en toegankelijk voor alle mensen uit Dordrecht, functies combineren en uiteindelijk één samenhangend plan waarin u als gemeenteraad de definitieve keuzes maakt uiteindelijk. Het is goed om even te kijken ook naar de kaders. We hebben met name deze twee kaders vanuit strategisch beleid meegekregen, vanuit de Omgevingsvisie een aantal doelstellingen, waar we ook daadwerkelijk vorm en inhoud aan geven en daarnaast de beleidsvisie Dordtse Binnenhaven. Die doelstellingen raken ook echt de doelstellingen van het ontwikkelplan, de zichtbaarheid en beleefbaarheid, het maritiem toerisme, toegankelijkheid, bereikbaarheid over water, het versterken van de economische positie, met name van de binnenstad en groen in en rondom de kaders en havens. Ook hier, dat Levendige waterplein is daar eigenlijk al opgeborreld, zou ik bijna durven zeggen, als basisidee eigenlijk voor Wantij-West. Naast dit strategisch beleid hebben we ook kaders meegegeven vanuit de ontwikkeling van Leefwerf De Biesbosch. Daar zijn een aantal afspraken en besluiten genomen. U ziet hier, ik weet niet, gezien de tijd ga ik ze niet allemaal opnoemen, maar vanaf 2016 is het burgerinitiatief actief. In 2017 zijn daar een aantal raadsbesluiten over genomen, met name om een inspanningsverplichting te maken om maximaal tien historische schepen ruimte te geven in de Zuidelijke Insteekhaven en uiteindelijk ook een gemeentelijke bijdrage in de exploitatie te overwegen als het minder dan tien historische schepen zouden zijn. In 2020 is daar een raadsvoorstel overheen gekomen, waarbij met name de voltooiing van Leefwerf De Biesbosch en met name een bestemming voor een aantal ligplaatsen voor de kade van Wantij voor de Biesboschhal. Dat alles onder voorwaarde van de ontwikkelaar van Stadswerven-project, dat zij medewerking daaraan zouden geven om het openbaar en toegankelijk en groen te houden. Dat zijn een aantal afspraken. Waar staan we nu? De Insteekhaven heeft nu zes historische schepen. Ik verklap u alvast ... Ik zie handen achterin, maar oké.

De voorzitter: Even een korte reactie naar de mensen achter mij. Het is niet de bedoeling dat u ook meedoet. Ik geef het maar even aan. U mag na afloop die mijnheer aanschieten. Niet neerschieten, maar aanschieten. Gaat u verder.

De heer Van Uum: Ik hoop dat het bij aanschieten blijft, dat ook. Maar dit is in ieder geval het uitgangspunt wat we hebben meegekregen. De huidige stand van zaken is, de Insteekhaven heeft nu zes historisch schepen en bij de Biesboschhal is nu het plan voor drie historische schepen. In het ontwikkelplan, dat verklap ik u maar vast, zien wij ruimte om één of twee nieuwe plekken te creëren voor Leefwerf De Biesbosch. De gemeente is in gesprek over de exploitatiebijdrage. Maar dit is in ieder geval het kader wat wij als plannenmakers, samen met de experts binnen de gemeente, hebben meegekregen. Ik neem u mee ook dat we ... Een overzicht van de participatie. Want ik kan u vertellen, we zijn niet over één nacht ijs gegaan. We hebben nogal wat uit de kist getrokken om alles en iedereen daarbij te betrekken.

Ik memoreerde al aan verschillende Omgevingsdialogen, maar ik noem dat we met name ook drie ateliers hier intern gemeentelijk hebben gehouden met verschillende experts, verschillende disciplines. Ik wil in ieder geval het beeld wegnemen alsof dit een plan zou zijn van bureaus of een studie van bureaus. Dat wordt ook wel breed afgewogen, in ieder geval binnen verschillende afdelingen, verschillende disciplines binnen de gemeente. Daarnaast hebben we uiteraard ook extern veel werk gemaakt van een participatieaanpak. Ik neem u even mee door een aantal hoofdlijnen. We hebben in april 2022 een aantal thema-ateliers georganiseerd. We zijn bewust klein begonnen, in kleinere groepen, om juist rond bepaalde thema's bepaalde groepen bij elkaar te krijgen, die juist op dat thema belangrijke belangen hebben, zou ik bijna zeggen. Een thema levendigheid, waarin het vooral ging om economie, toerisme, horeca, vertier. Een thema leefbaarheid rondom groen, ecologie, recreatie, veiligheid. Het thema bereikbaarheid, over water en ook over land, autoverkeer, parkeren, allemaal onderwerpen die ook eigenlijk vorige week in de inspraakreacties terug zijn gekomen. We hebben nadrukkelijk veel inzicht gekregen in de betrokkenheid van partijen, inzicht in de belangen en vooral ook een goed overzicht van alle initiatieven en ruimteclaims die daaruit voortkomen. We hebben een eerste Brede Omgevingsdialoog gedaan ...

De heer Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Stolk van de VSP heeft een vraag.

De heer Van Uum: Prima.

De heer Stolk: Ik had nog een vraag. Het vorige sheet stonden allemaal thema's. U zegt ook van dat we die mensen geraadpleegd hebben. Zijn dat grote groepen geweest, kleine groepen? Zijn daar aantallen van bekend? Wie zijn daar geweest?

De heer Van Uum: Het aantal deelnemers bedoelt u, per atelier?

De heer Stolk: Ja.

De heer Van Uum: Ik denk dat dat een tien, twaalf, soms veertien personen zijn geweest, per atelier. Die hebben we met name bij elkaar gebracht omdat zij een bepaalde achtergrond hebben. Mensen van de scheepvaart of van de nautische kant hebben we rondom bereikbaarheid bijeengebracht. Mensen die meer in het ondernemerschap of in de horeca actief zijn of evenementen organiseren, hebben we rondom dat eerste thema bijeengebracht. We hebben eerst in kleine kring, met gelijkgestemden zou je kunnen zeggen, eens gekeken van, wat speelt er, welke belangen spelen er, welke ambities leven er? Pas daarna zijn we groter gegaan in die Brede Omgevingsdialoog, waarin we eigenlijk alle personen, alle partijen bij elkaar gebracht hebben. Dat is eigenlijk de volgorde geweest.

De voorzitter: Mijnheer De Boer heeft ook nog een vraag.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter, een vervolgvraag. Mijn buurman vroeg al, welke partijen? U noemt een aantal aantallen van mensen die verstand hebben van zaken. Zijn dat mensen, ook omwonenden daar of zijn dat mensen van bureaus? Later zegt u ook, we hebben met meerdere mensen gesproken. Zijn dat echt ook alle omwonenden, alle partijen die in dat plan terugkomen?

De heer Van Uum: We hebben in ieder geval alle partijen, als het gaat om, ik zou bijna zeggen, de type partijen, wat voor soorten partijen? Wij hebben bijvoorbeeld bij het thema leefbaarheid de VvE van Scharwoude aan tafel gehad, de VvE-voorzitter van Wantijhof. Ik noem toch maar de vertegenwoordigers van de bewoners, die in ieder geval het bewonersgeluid hebben laten horen. We hebben daarmee niet alle omwonenden geraadpleegd, ook niet allemaal aan tafel gehad. Dat was ook bijna niet te doen, in dat opzicht. Maar wel juist even, ik noem dat vaak meerstemmigheid, dat je verschillende stemmen hoort van verschillende groepen. Of je dan heel veel bewoners hebt of heel weinig, dat maakt dan eerlijk gezegd niet zoveel uit.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste heeft ook nog een vraag. Ik stel voor dat we daarna doorgaan naar de volgende sheet.

De heer Van Uum: Ik heb nog een hele presentatie voor boeg.

De heer Kleinpaste: Daarom. Maar u wilde ook vragen tussendoor krijgen, begreep ik. De uitkomst van deze ateliers, is die vervolgens ook weer in het verdere participatieproces met de wat minder uitgezochte deelnemers besproken? Hoe is de weging geweest van die ateliers ten opzichte van de inbreng van gewoon de omwonenden die zich bij de participatie hebben gemeld?

De heer Van Uum: Dan ga ik toch door om bijvoorbeeld dit te laten zien. Dit hebben we gedaan in de eerste Omgevingsdialoog. We hebben eigenlijk de resultaten van die drie deelateliers vertaald naar een puzzel, letterlijk een puzzel. We hebben verschillende opties die we gehoord hebben in die drie kleinere ateliers vertaald naar een aantal keuzemogelijkheden en letterlijk dat als een puzzel ... Bij wijze van spreken ziet u hier een aantal verschillende manieren waarop we die puzzel gelegd hebben. We hebben dat ook in juni met een aantal raadsleden gedaan, in dit verband. Misschien dat een aantal van u dat nog herinnert. De reden waarom we dat gedaan hebben, is niet iedereen heeft een professionele achtergrond of een deskundige achtergrond. Juist omwonenden of bewoners, niet om ze daarmee teniet te doen ... Je kunt iedereen op hetzelfde informatie niveau ... Kun je die puzzel leggen. Je doet dat vanuit kennis of vanuit ervaring of vanuit direct belang, omdat je er woont of leeft of werkt. Dat maakt iedereen ook gelijkwaardig in zo'n discussie. Het gaat in dit verband niet om de puzzel en de resultaten ervan, maar dat je elkaar leert verstaan in de argumenten die je over en weer met elkaar uitwisselt. Hier hebben we zeven puzzels gemaakt op die avond. We hebben hem ook ambtelijk intern gedaan, met de deskundigen binnen de gemeente. We hebben hem ook met u vanuit de raad gedaan. Dat waren ook drie puzzels. We hebben al die puzzels bij elkaar gelegd en ook geanalyseerd. Gewoon heel letterlijk gekeken, welke keuzes zijn er nu gemaakt? Ik ga er niet helemaal inhoudelijk op in.

We hebben dat ook gekoppeld, niet alleen puzzels op het platte vlak, maar ook over kwaliteit en een discussie over kwaliteit. Want het gaat niet alleen om functies toedelen, maar ook om wat dat in beleving en kwaliteit en uitstraling doet. We hebben ook een beeldenstorm georganiseerd, met name met foto's, over wat voor kwaliteiten zou je in het gebied wensen in het ontwikkelplan? Dat hebben we ook weer teruggebracht naar die drie thema's levendigheid, leefbaarheid en bereikbaarheid, waarin eigenlijk een soort moodboard ontstaan is vanuit de groep over, wat voor kwaliteiten zouden we dan terug willen zien in het ontwikkelplan Wantij-West? Een aantal van dit soort beelden zijn ook als referentie weer teruggekomen in het ontwikkelplan, bij de verschillende maatregelen. Zo concreet is het doorgevoerd. Uiteindelijk heeft dat geleid tot twee basispuzzels, zou ik haast zeggen. We hebben die dertien puzzels teruggebracht naar eigenlijk twee basisopstellingen. U ziet hier links een soort zonering noord-zuid, waarbij met name alles wat met evenementen, vertier, horeca, reuring te maken heeft aan de zuidkant en met name ook het nautische aan de zuidkant is. De noordkant ziet u ook meer groen, dat dat veel rustiger en veel meer gericht is op leefbaarheid. Terwijl bijvoorbeeld die zonering oost-west, aan de andere kant, daar zit meer in het oostelijk deel meer nautisch, het middendeel meer reuring en juist de rechterkant meer groen en meer gericht op leefbaarheid. Dat is eigenlijk een soort rode draad, in dit geval tweevoudig, die we uit die puzzelsessie hebben gehaald. Uiteindelijk hebben we dat ook teruggebracht naar een eerste schets van het ontwikkelplan. Wat voor maatregelen stellen we dan voor? Ook dat hebben we min of meer met alle stakeholders gedaan, in wat kleinere kring. Dat hebben we uiteindelijk vertaald in de tweede Brede Omgevingsdialoog, in twee gebiedsprofielen, hebben we dat genoemd. Twee scenario's, twee hele samenhangende mogelijkheden. Hier links het Levendig waterplein genoemd, met een stedelijk brandpunt rond Kinopolis en rechts het Nautisch cultuurpark, wat juist meer gericht is op groen, verbindingen en investeringen meer gespreid. Het zijn een beetje archetypische modellen. Het is ook niet de bedoeling dat je de een of de ander kiest, maar ook hier juist om de geesten te slijpen en de argumenten juist op tafel te krijgen, waarom kies je voor het één of waarom kies je voor het ander? Dat hebben we ook bijvoorbeeld uitgewerkt op maatregelniveau. Bijvoorbeeld, links ziet u dat Levendig waterplein, met allereerst een idee voor een zwemfaciliteit, zou ik haast zeggen. Met een steiger, een stadsstrand, een ligweide, dat dat nadrukkelijk invulling geeft aan de concentratieplek, die hotspot waar dat Levendige waterplein gesitueerd is. Terwijl aan de rechterkant dat eigenlijk veel ontspannener is. Dat zit dan in het Nautisch cultuurpark, waarin het zwemmen heel extensief is en juist helemaal niet georganiseerd wordt of eigenlijk in de huidige situatie zo blijft. Uiteindelijk zijn daar ook beoordelingen over plaatsgevonden. We hebben dat met alle partijen zo beoordeeld van, wat is er goed of minder goed aan die twee verschillende modellen? Waar zijn we het dan over eens en waar schuurt het dan nog? Dat heeft ook geleid tot een soort winst- en verliesrekening van beide modellen en ook prioriteiten gesteld van, welke maatregelen vindt u daadwerkelijk het meest belangrijk? Dat hebben we ook letterlijk gedaan om iedereen ... Ik bedoel, we hebben iedereen tien stickers gegeven, ik zou bijna zeggen tien munten, tien euro's, zo u wil. Waar zet je je geld op in? Van die achttien maatregelen die ook uiteindelijk terug te vinden zijn in het ontwikkelplan zijn er ook prioriteiten gesteld, in dit geval bijvoorbeeld als landtong, voor inrichting van de landtong zou u kiezen? Dit is maar een voorbeeld hoor. Tel niet deze stickers.

Maar u ziet aan de linkerkant een landtong die openbaar is, waar sport en spel plaatsvindt, met een beweegbare brug, maar die echt openbaar toegankelijk is en recreatief heel erg ingericht is. Terwijl de landtong aan de rechterkant bijvoorbeeld puur op de ecologie rust en zegt van, dat is een ecologische biotoop. De natuur heeft daar het primaat. Het is vooralsnog minder toegankelijk. Daar zijn keuzes in gemaakt. Zo hebben we al die achttien maatregelen in tweevoud en zijn daar keuzes in gemaakt. De maatregelen die gekozen zijn of die de hoogste prioriteit hebben gekregen, die zijn uiteindelijk in het ontwikkelplan terechtgekomen. U ziet eigenlijk in het ontwikkelplan daar waar alle prioriteiten zijn neergelegd. Die hebben we samengesmeed dan als één ontwikkelplan. Kortgeleden zijn we afgerond met de derde Omgevingsdialoog. We hebben hier doelbewust een aantal partijen die zich geroerd hebben in dit proces gevraagd om een pitch te geven. Dit zijn de namen die voorbijgekomen zijn, ook om een soort hoor en wederhoor te plegen. Niet dat we alleen het ontwikkelplan presenteren, maar juist ook een aantal partijen vragen om daar kritisch op te reageren. Dat is ook gebeurd. Daar zijn ook nog weer kritische noten uit voortgekomen die u als inspraakreactie ook weer teruggezien heeft. U herkent ook een aantal mensen denk ik die ook toen als sprekers hebben opgetreden. Ik rond af in ieder geval met de participatie. Wat hebben we nog meer gedaan? We hebben die gebiedsprofielen ook intern gewogen, binnen de gemeente. We hebben een digitale enquête gedaan voor de stad, juist om niet alleen direct betrokken omwonenden, maar Wantij-West heeft ook een functie voor de hele stad. Wat zijn daar dan de belangrijke opmerkingen van? Eén van de opbrengsten die dat opgeleverd heeft, dat er daadwerkelijk behoefte is aan echt een zwemplek, aan een vertierplek, een evenementenplek aan het water. Dat dat toegevoegde waarde heeft aan de binnenstad en eigenlijk ook op de schaal van de hele stad speelt. Gebieden zijn doorgerekend. Dat heeft geleid ook tot een eerste kostencalculatie van de verschillende maatregelen. Dat ziet u ook achter in het ontwikkelplan. Uiteraard bestuurlijke consultaties en kortgeleden een werkbezoek met een wandeling met verschillende raadsleden om ter plekke kennis te nemen van de situatie. Dat is het hele participatieproces geweest. Misschien zijn daar vragen over. Maar daarom zei ik u al, we zijn niet over één nacht ijs gegaan. Ook de inhoud speelt nadrukkelijk een rol, hoe dat doorgetikt heeft in het ontwikkelplan. Ik wil alleen maar benadrukken, het is niet een ontwikkelplan van ondergetekende of van bureaus of van ambtelijk alleen. Het is zowel intern gedragen als ook extern, in ieder geval in co-creatie ontstaan. Er zullen altijd partijen zijn die daar kritisch op zijn of hun zin niet hebben gekregen. In dat proces speelt dat een rol natuurlijk, maar het is meer dan een eendagsvlieg, zou ik zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Laban heeft een vraag.

De heer Laban: Voorzitter, graag. U liet net de sheets zien met zwemmen tussen de zwembak en, hoe wordt het genoemd, het recreatief natuurzwemmen. Als ik kijk naar de resultaten, die tweede Omgevingsvisie of dat verslag daarvan, dan zie ik voor dat recreatief natuurzwemmen 21 stippen en voor de zwembak 5 stippen. Ik zie in de visie uiteindelijk toch de zwembak terugkomen. Kunt u uitleggen hoe dat dan gebeurd is?

De voorzitter: Zegt u het maar.

De heer Van Uum: Ik pak hem even terug. Dat was hier, geloof ik. U bedoelde deze, denk ik? We hebben dat ook niet letterlijk genomen. Dat is één. De stemming zegt iets, maar ik zie dat als een advies. We hebben dat niet opgevolgd als een wetmatigheid. De meeste stemmen gelden, want ik zou bijna zeggen de deelnemers zijn geen goede afspiegeling van eigenlijk het hele stakeholderveld. Het kan zijn dat de één of de andere partij ... Er zijn partijen die vijf man sterk komen, vanuit één organisatie. Dat geeft dan een heel vertekenend beeld over wat ... Die stippen hebben we opgevat als indicatief. Daarna hebben we ook de maatregel gewogen in termen van een aantal criteria, bijvoorbeeld veiligheid of openbaarheid. Veiligheid is een belangrijke kwestie, in ieder geval als het gaat om zwemmen. In ieder geval ook intern. In de interne ateliers zijn ook vanuit verschillende experts oplossingen aangedragen om die veiligheid te verbeteren. Links is eigenlijk een voorstel gedaan om het zwemgedeelte meer af te kaderen. Het gaat niet om een bak, het is ook geen zwembak, het is eigenlijk nog steeds gewoon open water, alleen het is veel meer afgebakend door een steiger. Daarmee voorkom je nog steeds niet dat jeugd aan alle kanten van de steigers springt en ook in de vaarroute gaat zwemmen. Dat kun je niet voorkomen. Je kunt wel duidelijke regels stellen en in ieder geval afspraken maken dat binnen dat vierkant of binnen ... Het laatste voorstel is nog weer anders geworden dan dit, want hier ziet u nog een apart podium bijvoorbeeld. Om dat steiger dan ook multifunctioneel te gebruiken en daar ook bijvoorbeeld evenementen op te kunnen organiseren, door bijvoorbeeld met een ponton of iets dergelijks toch een podium te kunnen maken.

De voorzitter: De heer Klerk wil graag daar ook nog iets over vragen.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Dat ging niet zozeer hierover. Ik had een andere vraag. Dat was wel over de uitgangspunten waarop het plan is gebaseerd. Net werd ook het inmiddels veel besproken amendement A7A aangehaald. Op welke manier is daar nu rekening mee gehouden? Want die vijf schepen waar in dat amendement over gesproken wordt, die zie ik ... Op de tekening zien we er nu drie. Ik krijg de indruk, corrigeer me als het anders is, dat de veronderstelling er wel is dat er met het amendement is rekening gehouden. Kunt u uitleggen hoe?

De heer Van Uum: Mag ik die even parkeren voor de presentatie, want dan kunnen we daar inhoudelijk wat dieper op ingaan.

De voorzitter: Ja, ik wilde dat ook voorstellen, want ik denk dat die Leefwerf zo meteen echt wel aan bod komt. Mijnheer de Boer, als u daar ook wat over wilde vragen, dan komt dat straks. Dat lijkt mij het handigste. Mijnheer Klerk houdt wel in de gaten of u woord houdt. Ik ook. Mijnheer Stam, nog wel over het zwemmen?

De heer Stam: Ja, Of het een bak of niet, het is wel bekend daar dat het vol ligt met betonbrokken, -stukken. Het is niet zo diep daar. Dat betekent dan dat heel die geul wordt uitgegraven. Wat heeft het dan voor consequenties voor die kades?

De voorzitter: Zegt u het maar.

De heer Van Uum: In de actieagenda ... We hebben aan het ontwikkelplan een actieagenda toegevoegd. Wat u ziet hier is het ontwikkelplan met concrete voorstellen. We hebben niet alles technisch uitgezocht, niet in deze fase. Wat we daadwerkelijk tegenkomen aan kabels en leidingen of aan technische randvoorwaarden, het blijft in die zin een plan op hoofdlijnen. Indicatief is aangegeven, dit zou een heel goed zwemgedeelte zijn. Daar wordt nu ook al gezwommen. Het zal moeten blijken. Ook bij wijze van spreken de steiger zelf, dat is ook nog een ontwerpogave. Moet die steiger er zo uitzien of moet dat eigenlijk een hele andere vorm krijgen? In de inspraakreactie, zoals ook bijvoorbeeld, hoe gaat het dan met de watertaxi? We hebben ook maar indicatief aangegeven dat een halte van de watertaxi ... We hebben dat letterlijk met een icoontje aangegeven hoe dat technisch past en hoe dat zich verhoudt tot zwemmen. Dat moeten we gewoon nog goed uitzoeken. Dat geldt eigenlijk ook voor de veiligheid en de diepte daarvan, of de vervuiling, zo u wilt. Dat moeten we gewoon uitzoeken. Dat staat ook vermeld in een van de uitwerkingsacties die in het uitvoeringsprogramma staan.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer Stam? Gaat u verder.

De heer Van Uum: Ik kom nu tot de inhoud. De introductie van het ontwikkelplan. Ik neem u mee naar de hoofdlijnen. Ik loop zes stappen met u af. Misschien kunnen we na elke stap even stilstaan, zo u wil. In ieder geval over de ambities, over de opgave, de strategische visie die daar ten grondslag aan ligt. Het rondje Wantij, wat we volledig centraal hebben gesteld en eigenlijk op drie manieren. Zal ik u straks meer over zeggen. Het ontwikkelplan, concreet met achttien maatregelen. Die actieagenda met kostenindicatie. Dat is in hoofdlijnen wat het hele ontwikkelplan behelst. Te beginnen met de ambities, vijf ambities. Ik neem ze met u door, want ze staan voor in het ontwikkelplan. Ik noem ze niet hier, maar dan ga ik ze even met u langs. Eén, ook wel verreweg de belangrijkste, is natuurlijk ook het water zichtbaar en beleefbaar maken. Als u gaat kijken, een aantal van u is daar geweest, we hebben ook aangegeven, het water is an sich ook helemaal niet zo groot, of het is helemaal niet zo breed. Het beleefbaar maken van het water vraagt nadrukkelijk om ingrepen om rondom eigenlijk altijd zicht te houden op het water en contact met het water te blijven voeren. Als u het rondje zou lopen, het rondje Wantij, een aantal van u heeft dat gedaan vorige keer, dan verlies je ook op sommige momenten het contact. Je kunt geen continue route lopen. Je loopt op sommige plekken dood of je moet helemaal door de bebouwing. Hoe kom je dan weer terug bij het Wantij? Dat rondje Wantij en het beleefbaar maken van het water is nadrukkelijk uitgangspunt, een ambitie. Het tweede, u ziet het al, dat hadden we ook al meegekregen als kader, om juist ook substantieel te vergroenen in en om het water. U ziet hier natuurlijk dat de planvorming alweer voortgeschreden is, zou je kunnen zeggen. Er zijn nu alweer initiatieven om dit te vergroenen. Er zijn ook alweer eerste ingrepen gepleegd. Maar dit kan in de zomer ook bijzonder heet worden, zeker met de hetere zomers die we tegemoet gaan, over het algemeen, kan dit ook wel substantieel een veel groener karakter krijgen. Hetzelfde geldt ook voor andere plekken die weliswaar groen zijn, maar ecologisch waardevoller ingericht zouden kunnen worden. Een tweede ambitie. Een derde, veilig recreatief gebruik van het water.

We hebben hier eigenlijk uit die eerste kleinschalige ateliers puur een inventarisatie gemaakt van alle ideeën en claims, rijp en groen, zou ik zeggen. We hebben ze gewoon maar op een kaart gezet en indicatief ook een plek gegeven. U ziet dat het bijzonder druk wordt als we alles zouden honoreren in het Wantij-West. Hoe krijg je dan ook samenhang daarin? Veilig recreatief gebruik van het water is nadrukkelijk een van de ambities geweest om zoveel mogelijk initiatieven te honoreren, maar wel binnen de kaders van veiligheid, openbaarheid en dat soort elementen. Daar hebben we in het ontwikkelplan dan vorm en inhoud aan gegeven. De vierde is de profilering, eigenlijk de economische stimulering ook van de binnenstad, onder andere door een directere verbinding tussen Wantij en de rondvaartboten, het toerisme, nautisch toerisme, om dat veel nadrukkelijker aan de binnenstad te koppelen, ook door betere looproutes. We weten natuurlijk dat met bussen toeristen op de boot worden gezet, maar er zijn mogelijkheden. Daar hebben we ook gesprekken over gehad tijdens de Brede Omgevingsdialogen hoe je met de rondvaartmaatschappijen en met nautisch toerisme dat je die koppeling tussen binnenstad, al was het maar voor dagtoerisme, dat je dat veel nadrukkelijker ... Dat dat een belangrijke kans zou zijn.

De voorzitter: Mijnheer Damen heeft een vraag.

De heer Damen: Ik vind die boten eigenlijk varende dozen. Het ziet er niet uit. Aan de ene kant is het heel prettig dat ze toeristen aanvoeren ...

De voorzitter: Mijnheer Damen, u geeft een mening en ik heb graag een vraag.

De heer Damen: Kunnen die dingen niet op een andere plek terecht?

De heer Van Uum: Wij hebben meegekregen om het nautisch toerisme te stimuleren daarin, om die verbinding te maken. Dat is vanuit de visie Dordtse Binnenhavens gekomen. Hij ligt hier wel prominent op de plek, maar Wantij-West voorziet eigenlijk wel in een goede plek om die rondvaartboten eigenlijk te laten aanmeren, precies op de route naar de binnenstad. Of ze mooi of lelijk zijn, daar hou ik me buiten.

De heer Damen: Dat vind ik jammer, want dadelijk loop je op een deel van dat rondje tussen zo'n doos en de blinde gevel van de flats aan de Lijnbaan. Dan creëer je, naar mijn idee, een hele zwakke schakel.

De voorzitter: Mijnheer Damen, dat is volgens mij weer niet echt een vraag. Dat heb ik al een jaartje in de gaten, eerlijk gezegd. Ik bewonder uw zelfkennis. Gaat u verder, mijnheer ... Nee, ik zie mijnheer Stam nog een vraag.

De heer Stam: Misschien kan ik mijnheer Damen een beetje helpen met de vraag van, zijn de woningbouwcorporaties nog van plan om de woningbouw daar wat te moderniseren, die meer passend is in het beeld van het Wantij-West?

De voorzitter: Ik weet niet of mijnheer Van Uum daar antwoord op heeft?

De heer Van Uum: We hebben zeer nadrukkelijk contact gezocht ook met de woningbouwcorporatie Trivire. Ze hebben ook gepitcht op de derde Omgevingsdialoog.

Zij vinden eigenlijk het ontwikkelplan ... Dat ondersteunen ze eigenlijk volledig, dat ook die buitenruimte opgeknapt wordt. We zijn nadrukkelijk met hun in gesprek geweest, want is er ook eigenlijk van glas een soort sluitende geluidsmuur, die zijn functie verloren heeft, omdat het eigenlijk gebouwd was voor de geluidsoverlast van de overkant. Met Stadswerven is die geluidsoverlast vervallen. Zij hebben in ieder geval aangegeven dat ze nadrukkelijk weer opnieuw zouden willen kijken naar hun vastgoed, wat dat betreft. De maar daarbij was dat het vastgoed eigenlijk van nog steeds heel erg goede kwaliteiten is, bouwtechnisch dan, dat dat niet zomaar, bij wijze van spreken, tegen de vlakte zou kunnen of zo. De vraag is of op het moment dat je de buitenruimte opknapt je wellicht afspraken kunnen maken met de corporatie over bijvoorbeeld opknappen van de gevel, dat dat simultaan zou kunnen gaan. Maar er zijn nog geen harde afspraken over gemaakt of zo.

De voorzitter: Mijnheer Van Uum, ik heb geen inzicht in hoe lang uw presentatie is, maar qua tijd zijn we op de helft. U weet hoeveel dia's er zijn. Misschien moet er gas gegeven worden.

De heer Van Uum: Prima. De laatste, cultuurhistorie zichtbaar maken. Last but not least. Maar natuurlijk voor het nautisch cultuurhistorie, het varende cultuurhistorie. Daar hebben we natuurlijk ook tijdens de verschillende Brede Omgevingsdialogen van de Leefwerf De Biesbosch, het Binnenvaartmuseum ... Daar hebben we natuurlijk van alles over gehoord. Ook de Biesboschhal natuurlijk is te benoemen. De energiestations, onze 50kV-gebouw, maar ook Villa Augustus. Het wemelt eigenlijk van de cultuurhistorie en de verschillende tijdlagen daarin. De opgave, dat hou ik heel kort. Dat kunt u nalezen in het ontwikkelplan. Ook hier hebben we eigenlijk die drie thema's weer laten terugkomen als soort continuïteit. Daar zit de opgave om bij Levendig een aantal activiteiten sterker te bundelen. Dingen te concentreren waardoor er eigenlijk reuring plaatsvindt. Als je het allemaal verspreidt, dan wordt het vlees nog vis en dan wordt het nooit erg gezellig. Zorg dat het bij elkaar komt. Leefbaarheid gaat vooral over een heldere structuur, een heldere zonering en plekken die je groener maakt. Bereikbaarheid gaat over die veiligheid, varende, overlast en vooral ook parkeren. Daar heeft u natuurlijk ook het een en ander over gehoord en ongetwijfeld een aantal vragen over. Dat waren de opgaven. Ik ga door naar de strategische visie. Dat heeft u ook gezien in het ontwikkelplan, dat Wantij-West een schakel is tussen binnenstad en Biesbosch. We zoomen even uit. Het is goed om te beseffen dat Wantij-West niet alleen een inrichtingsopgave is, maar daadwerkelijk een schakel is met de verbinding naar het water. Het heeft een sleutelpositie eigenlijk potentieel in het nautisch toerisme, waardoor rondvaartboten bijvoorbeeld op deze plek nadrukkelijk die koppeling kunnen maken met de binnenstad, verbinding met de Biesbosch. Het creëren van een aantal routes, niet alleen het rondje Wantij, maar juist die uitlopers naar Biesbosch of naar binnenstad zijn ook van belang. Wat ik al zei, die verbinding met de binnenstad een levendige hotspot, de plek rond Kinopolis, Energiehuis, om dat echt een plek te maken waar allerlei evenementen, horeca, waar reuring kan plaatsvinden, op gezette tijden. Dat heeft geleid tot een aantal structurerende principes. Ik neem ze met u door. Zonering van activiteiten en rust. U ziet hier eigenlijk die twee puzzels die ik u eerder heb laten zien. Links is de zonering eigenlijk van nautisch naar reuring in het middendeel tot meer groen en leefbaarheid aan het rechterdeel. Aan de andere kant een structurerend principe van noord-zuid eigenlijk, waarin met name de stedelijke activiteiten aan de zuidkant plaatsvinden en meer groen, leefbaarheid aan de noordkant plaatsvindt. Gaat het over zonering.

Doorgaande routes ontwikkelen, de continuïteit van een route, rondje Wantij, hoe maak je daar een continue, eenvormige route van, die ook helder is en herkenbaar is en het vergroenen op aantrekkelijke plekken, waarin je rustplekken vindt, natuur ontwikkelt en daar een aantal ecologische hotspots maakt, waarin je ook gewoon lekker kunt verblijven aan het water. Tenslotte, het maken van een aantal aantrekkelijke plekken. Er zijn een aantal plekken, soms juist heel rustig, soms juist van reuring, soms in het voorbijgaan als zitplek, soms juist als sport en spel plek, die zijn zo in het ontwikkelplan geduid met als speciale plek eigenlijk die actieve zone rondom Kinapolis, rondom dat waterplein, waar juist alle concentratie van evenementen en reuring plaatsvindt. Juist ook om daar te concentreren, omdat het dan ook gezelliger en leuker was, ook beter beheersbaar is, maar juist ook om de overlast op andere plekken te voorkomen. Drie keer rondje Wantij dat is eigenlijk de centrale drager geworden in het ontwikkelplan. Ik zou bijna zeggen, als we uit de participatie één ding hebben gehaald, is dat er een bijna volledige eenstemmigheid is over de waarde van een rondje Wantij te maken. We hebben hem eigenlijk in drievoud in het ontwikkelplan vermeld. Eén als een groen en natuurlijk rondje Wantij. U ziet hier het rondje Wantij, maar dan eigenlijk als een soort kralenketting van allemaal groene plekken die soms rustplekken zijn, soms actieve plekken zijn, waarin ook de landtong openbaar is en de route, eigenlijk dat rondje Wantij over de landtong loopt langs de Prins Hendrikbrug loopt en zo eigenlijk langs het hele Wantij-West en elke keer contact houdt met het water. Ik kom daar straks meer in detail over te spreken. Dat zou bijvoorbeeld voor de landtongen er zo uit kunnen zien, als een ruwe schets, maar met name ook om de landtong onderdeel tot laten zijn van dat groene rondje Wantij. Maar ook als groene plek, want met Stadswerven is er behoorlijk ook woningbouw in het gebied. Het is een van de weinige groene plekken in het gebied. Het pleidooi in het in het ontwikkelplan is om de landtong vooral groen in te richten en openbaar te maken.

De voorzitter: De heer Bootsman heeft een vraag voor u.

De heer Bootsman: Jazeker. Ik zie hier dat bruggetje ingetekend staan. Dat heb ik ook in de plannen gezien. Maar betekent dat dat dat een bruggetje is waar bijvoorbeeld ook mensen met een rolstoel of rollator eroverheen kunnen of wordt dat een bruggetje zoals je in andere gemeenten vaak ziet met trappetjes, wat helaas niet voor iedereen te gebruiken is?

De heer Van Uum: Die vraag zou ik nu niet durven beantwoorden. We gaan ervanuit dat ook nautisch die brug beweegbaar zou moeten zijn. Dat voor nautisch verkeer, met schepen, dat dat in en uit kan. Maar dit soort voorwaarden zijn natuurlijk wel belangrijk, dat het ook voor iedereen toegankelijk is. Dat is allemaal nader uit te werken hoe überhaupt zo'n brug eruit zou kunnen zien. Maar het is nadrukkelijk wel de bedoeling. Het tweede rondje Wantij gaat over bewegen. Een beweegvriendelijk rondje Wantij. In coronatijden hebben we allemaal de waarde van een ommetje leren ontdekken, misschien. Wie weet het nog? Maar dit rondje Wantij hebben we bewust gemikt eigenlijk op twee doelgroepen. Juist de wandelaars, een ommetje, je hond uitlaten, elkaar ontmoeten, ook nadrukkelijk met een aantal ontmoetingsplekken en ook voor sporten en bewegen, ook als beweegroute. Niet om elkaar, sporters en wandelaars, in de weglopen. Je hebt als sporter aparte fitnessplekken of sportplekken waar je eigenlijk de hele route mee aan zou kunnen doen. Dat bedient ook weer een andere doelgroep, die voor buitensporten dit soort plekken interessant vindt. Er zijn ook eerder aanvragen gedaan om een aantal fitnessstoestellen te plaatsen op de plek bij Kinapolis.

Dat zou veel gestructureerder een route kunnen worden, wat dat betreft. Dat is het tweede rondje Wantij, met bijvoorbeeld ... We hadden het net over de woningen van Trivire. Bijvoorbeeld, een suggestie is ... Dat is nu heel smal en kruip-door-sluip-door en niet uitnodigend om daar te passeren eigenlijk direct voor de woningen langs. Het zou denkbaar zijn om die steiger ... Bijvoorbeeld een soort hangend steiger te hebben boven het water, waarin je die kade kunt verbreden, maar bijvoorbeeld de looproute voor de woningen ook te verbreden, waardoor je eigenlijk een soort hoge route hebt en een lage route hebt. Dat zou je ook met groen kunnen aankleden, waardoor het veel aantrekkelijker wordt om van Kinopolis naar de binnenstad te lopen langs het water of weer terug. Die looproute is wel een belangrijke centrale as in het ontwikkelplan. Dat is maar suggestief natuurlijk om te laten zien wat de potentie zou kunnen zijn. Het derde rondje Wantij gaat over een cultureel rondje Wantij en een levendig rondje Wantij, waarin met name de cultuurhistorie nadrukkelijk een rol speelt. Het aan elkaar rijgen eigenlijk van alle cultuurhistorische waarden. Leefwerf De Biesbosch, het Binnenvaartmuseum, de Biesboschhal, Villa Augustus, Energiehuis, allerlei plekken die cultuurhistorisch waardevol zijn, waar ook een publieke functie in gevestigd is of zou kunnen worden, die soms ook een publieke functie hebben en waar je juist, in combinatie van het erfgoed en evenementen, een hele interessante route maakt om voor bezoekers en ook omwonenden daar gebruik van te maken. Het blijft nog steeds hetzelfde rondje, in dat opzicht, maar voor hele verschillende doelgroepen is het rondje interessant, op die manier. Met als voorbeeld hier eigenlijk de suggestie van een soort stadstrand in combinatie met een Wantijplein, wat veel meer een soort sportfaciliteit zou kunnen zijn. Ook hier indicatief aangegeven dat je echt zo'n concentratie, zo'n plek maakt waar de reuring geconcentreerd is, waar evenementen kunnen plaatsvinden op het water, aan het water, waarin de trappen eigenlijk een soort natuurlijke tribune zijn, waarin je eigenlijk ook daar Dordt op een goede manier manifesteert, aanvullend aan de binnenstad. Het Energiehuis heeft daar ook positief op gereageerd. Dat heeft u ook in de inspraak kunnen zien. Dat zij mogelijkheden zien om het Energiehuis juist ook een gezicht aan het water te kunnen geven. Ontwikkelplan in achttien maatregelen. Ik kom steeds verder in mijn presentatie. Tot zover gaat het goed. Dit is eigenlijk de centrale kaartbeeld met achttien maatregelen. Ik wilde u eigenlijk voorstellen om het meer in detail te bespreken, om een soort denkbeeldig rondje Wantij te lopen. Ik laat hem even hier zien. Dat we bijvoorbeeld op zeven plekken even stilstaan en wellicht wat meer in detail kijken als u daar vragen over heeft, ook gezien de inspraakreacties, dat we daarbij stilstaan. Ik kan me voorstellen dat we zo alle zeven punten aflopen. Misschien kunt u bepalen, misschien ook wel van tevoren, gezien de tijd, welke plekken het meeste aandacht zouden behoeven, in dit opzicht.

De voorzitter: Ik hou het in de gaten. Ik heb wel een idee.

De heer Van Uum: Ik vermoed dat we zeker bij vier stilstaan, bij de Leefwerf natuurlijk. Ik begin bij het begin. Dit zit nu als voorstel eigenlijk in het ontwikkelplan. De hotspot, ik had het er al een paar keer over, waarin het rondje Wantij eigenlijk gekoppeld is aan deze hotspot. U ziet hier eigenlijk het voorstel om de parkeergarage te verplaatsen, op een andere plek het parkeren te organiseren, in ieder geval. Deels met het verminderen, het autoluw maken van de Lange Wantijkade. Maar dit echt een plek voor voetgangers en fietsers te laten zijn, waarin juist op deze plek toegevoegde waarde is om een stadsstrand te ontwikkelen, in combinatie met zwemmen, in combinatie met evenementen, podium. Dat daar ook eigenlijk vooral de jeugd zijn plek vindt. De jeugd vindt nu al zijn plek in de zomer, op deze trappen.

Het wordt nu al gebruikt voor zwemmen. Wij hebben eigenlijk gesuggereerd om dat dan ook een veilige plek te maken, door bijvoorbeeld een afbakening met dit steiger, hoe zou ik zeggen, een duidelijke markering ook te maken met allerlei aanduidingen waar het veilig is om te zwemmen. Met name aan deze kant, aan de zuidkant hier, is het stromingssluw. Dit is eigenlijk de enige plek, in combinatie met de steiger, waar je in het Wantij veilig zou kunnen zwemmen. Dat is uitgesloten. Naarmate je dichterbij de Prins Clausbrug komt, zorgt de scheepvaart op de Merwede, vooral met duwbakken, voor allerlei stromingen. Dan loop je ook het risico dat je in het slechtste geval zelfs de Merwede opgezogen wordt. Dat moeten we niet willen met elkaar. Ook hier geldt ...

De voorzitter: Er is een vraag van mijnheer Roggekamp.

De heer Van Uum: Prima.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Die stroming baart me ook zorgen. Zeker met de plannen van Rijkswaterstaat om het nog harder te laten stromen daar. Hoe wordt voorkomen dat die zwemmers toch in de stroming terecht gaan komen?

De heer Van Uum: Wat ik al eerder zei, helemaal voorkomen doe je niet, tenzij je dat natuurlijk echt gaat handhaven of zelfs met toezicht gaat werken of zelfs misschien met hekken zou gaan werken. Dan nog, we hebben gezien dat zelfs jeugd gewoon naar de overkant zwemt en weer terug. Zo praktisch gaat het. Nu is het helemaal niet geregeld. Nu is er geen enkele aanduiding waar het veilig is om te zwemmen. Dit is eigenlijk, zou bijna zeggen, een soort light-oplossing, waarin je nog steeds je eigen verantwoordelijkheid hebt voor het zwemmen en dat blijft, maar dat je wel heel duidelijk kunt markeren, ook bijvoorbeeld als ouder, zeker als je wat jongere kinderen zou hebben, waar is het veilig om te zwemmen en waar niet? Dat kan ook nadrukkelijk aangegeven worden.

De heer Roggekamp: Want de situatie wordt mogelijk nog ernstiger qua stroming, met de ideeën die er zijn om achter in de Biesbosch nog meer wateropslag te hebben, waardoor de stroming hier langskomt. Want hier komt dat water langs. Waar je nu nog op vele momenten goed over kan zwemmen, kan het zo meteen weer anders zijn. Ik zal dan wel aandacht willen hebben dat dat goed gemarkeerd wordt van, hierachter eigenlijk niet meer zwemmen.

De heer Van Uum: U ziet hier de vaargeul bovenlangs lopen. Zelfs ook al zou de stroom toenemen, dit blijft dan nog steeds het meest luwe deel, wat dat betreft.

De voorzitter: Mijnheer Damen, heeft u een vraag of een idee?

De heer Damen: Een vraag. Want op zich is deze plek leuk, omdat de parkeergarage verdwijnt. Die komt op een andere plek. Ik weet niet hoe die parkeergarage eruit gaat zien, maar als dat een gebouw wordt, sluit hij dan niet te veel de zichtbaarheid juist van dat plein aan het water vanaf de Noordendijk af? Want de Noordendijk is een heel openbaar stukje stad.

De voorzitter: Mijnheer Van Uum.

De heer Van Uum: Ik ga even terug naar de grotere prent, want het parkeren is een uitzoekpunt. Daarmee maak ik niet heel makkelijk me ervan af, want op het moment dat je een parkeergarage verplaatst of zo zou verwijderen, dan moet er een alternatief zijn natuurlijk. Je kunt pas dat gaan doen als er een serieus alternatief is hoe je dat parkeren dan wel organiseert. Wat we in ieder geval gezien hebben, is dat met name de Noordendijk vanuit het oosten, vanuit de Staart natuurlijk een invalsweg is naar de binnenstad. De gedachte zou kunnen zijn om eigenlijk zowel het parkeren voor directe bezoekers van het Energiehuis, Kinapolis, Villa Augustus te combineren, maar ook te combineren met bezoekers aan de binnenstad, om dat te ontwikkelen als een mobiliteitshub. Zo staat het ook benoemd in het ontwikkelplan. Met een mobiliteitshub bedoelen we eigenlijk niet alleen een parkeergarage, maar waar je ook je auto achterlaat en op andere vormen van mobiliteit overstapt. Je kunt daar openbaar vervoer pakken, deelfietsen, deelscooters. Dat staat allemaal nog in de kinderschoenen. Daar ben ik me volledig van bewust. Maar er wordt hard aan gewerkt, ook in Nederland, aan de mobiliteitstransitie, dat je niet meer met de auto de binnenstad in komt. Dat het toch voor bezoekers met name teruggedrongen zou kunnen worden. We hebben eigenlijk twee plekken indicatief aangegeven. Dat is op het Energieplein of in het gebouw ... Of de toekomst op de plek van het Drechtsteden gebouw. Ook dat is maar indicatief. Er zijn ook suggesties gekomen in de Brede Omgevingsdialog om onder de Vlij, bijvoorbeeld. Er zijn een aantal opties of mogelijkheden, zoals we die gehoord hebben. Daarom hebben we dat ook nadrukkelijk geagendeerd als een belangrijke verkenning, in combinatie met die mobiliteitshub, of dat kans verslagen heeft op deze plek.

De voorzitter: Ik denk dat dat voldoende is, mijnheer Damen? Dan ga ik naar mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag wordt een beetje getriggerd door de vraag van de heer Roggekamp ten aanzien van het zwemwater. Ik heb de termen zwemwater en zwembad voorbij zien komen. Kijk, het zwemmen op eigen verantwoordelijkheid snap ik, maar als het het stempeltje zwembad krijgt, is daar toch een hele andere vorm van toezicht eigenlijk vereist. Hoe verhoudt zich dat nu in het plan? Waar hebben we het nu uiteindelijk over?

De heer Van Uum: In dit plan zijn we uitgegaan van het huidige zwemwater en dat het hooguit met een steiger afgekaderd wordt.

De heer Klerk: Een stadsstrand en niet een zwembad?

De heer Van Uum: Ja, niet een zwembad in traditionele zin. Het is niet een bak of chloorbad of iets dergelijks, helemaal niet

De voorzitter: De heer Kerk, was voldoende? Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Toch nog een vraag over dat zwemmen. Een klein stukje verderop, als je de Wantij onderdoor gaat, daar ligt Stadspolders. Er wordt daar ook gesproken over een zwemplas aan de Oudelandshoek. Is dat een of/of- of een en/en-constructie of valt dat niet binnen het plan van Wantij-West?

De heer Van Uum: Dat hebben we niet bekeken in het kader van plan Wantij-West.

De voorzitter: Ik denk, mijnheer Stam, dat die vraag op een andere plaats gesteld kan worden. Ik zou het antwoord kunnen geven, maar dat ga ik natuurlijk niet doen. Gaat u verder.

De heer Van Uum: Dan is dit de eerste stap. De tweede stap in het rondje Wantij is eigenlijk de herinrichting van de Korte en de Lange Wantijkade. Hier pleit het ontwikkelplan eigenlijk om juist hier ruimte te geven aan rondvaartboten en juist geen plek meer te geven op lange termijn voor de binnenvaart, voor de reguliere binnenvaartschepen. Dat met name omdat dit dan een belangrijke as is, ook wandelend, naar het waterfront van de binnenstad. Je daar ook met wandelaars en ...

De voorzitter: Er is een vraag van mijnheer Laban en daarna van mijnheer De Boer.

De heer Van Uum: Prima.

De heer Laban: Dank u wel, voorzitter. Ik woon daar in de buurt, ik loop dat rondje Wantij heel vaak, maar ik zie het hele jaar door aan de kade daar binnenvaartschepen liggen. Die maken daar goed gebruik van de mogelijkheden die er al heen. Terwijl de cruiseschepen zie ik maar drie, vier maanden per jaar. Dat betekent als de binnenvaartschepen daar niet meer mogen liggen dat daar in met name de winterperiode dan vrij veel ruimte is. Ik zou me kunnen voorstellen dat het inderdaad een goed idee is om die binnenvaartschepen daar niet meer aan te laten leggen. Maar is er nagedacht over alternatieve plaatsen voor die schepen?

De voorzitter: Weet u dat?

De heer Van Uum: We hebben in dit kader natuurlijk niet over alternatieven nagedacht. Er zijn, ik begreep in ieder ambtelijk, dat daar wel een bredere verkenning plaatsvindt nu naar alternatieve locaties voor binnenvaartligplaatsen. Daar sluiten we dan bij aan. Het is ook niet gezegd dat bij wijze van spreken morgen de binnenvaartschepen hier al zouden moeten vertrekken of dat dat in de winter ook standaard het geval zou moeten zijn. Ook dat is nader uit te zoeken wat hier een gangbare goede afspraak zou moeten zijn. We zeggen in het ontwikkelplan dat deze plek zo dicht bij de binnenstad heeft vooral eigenlijk potentie voor het nautische toerisme.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk, mijnheer Laban, dat u eventueel zo'n vraag schriftelijk nog zou kunnen stellen, want er is iemand anders die wel antwoord op kan geven, maar die geef ik vandaag het woord niet. Mijnheer De Boer.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter. Ik ben even een beetje op zoek naar waar ik mijn vraag kwijt kan. Toch twee korte vragen. Eén, toch nog even over dat zwemmen. Want mijnheer Stam van de overkant die noemde net al, misschien ligt er vuil in het water. Maar neem ook bijvoorbeeld het PFAS mee. Ook een hot item in Dordt. Mogelijk ligt daar ook iets te drijven of ondergronds in de slib. Tweede vraag is eigenlijk, ik kijk even met een knipoog naar mijnheer Elio Barone op de tribune. Hij mag natuurlijk ook geen antwoord geven. Misschien van hij wel ja of nee knikken. Maar ik ga toch even brutaal zijn. Want hij had vorige week een vraag die mij wel triggerde. Hij had het over, is er wel een integraal plan voor de beleving voor het water? Zit dat voldoende in dat plan?

De voorzitter: Die eerste vraag gaat mijnheer Van Uum beantwoorden. De andere vraag, misschien heeft u geknikt of geschud gezien, maar ik niet. Dat hoef ik nu ook niet, denk ik. Mijnheer Van Uum, de eerste vraag, PFAS en dergelijke.

De heer Van Uum: Wat ik net al zei, de hele technische kant, of het kan ... Ik zei al van, over waterkwaliteit, plekken, diep, ondiep, kabels, leidingen, dat is allemaal nog nader uit te zoeken. Daar hebben we ons bewust maar even niet heel veel zorgen over gemaakt.

De voorzitter: Goed, gaat u dan gauw verder.

De heer Van Uum: Precies. Het tweede, we hebben natuurlijk tweezijdig gekeken. Natuurlijk vanuit het land naar het water en vice versa, vanuit het water. Want we gaan er ook vanuit dat niet alleen pleziervaart of nautisch toerisme gebruikmaakt van het water, maar ook kanoënd of suppend of zwemmend moet vanuit het water die kwaliteit, dat levendige waterplein geboden worden. Wij hebben ons best gedaan in ieder geval om van beide kanten te kijken. Daar zijn natuurlijk ook afwegingen in te maken, in veiligheid, openbaarheid, beleving. Over beleving, over smaak kun je twisten natuurlijk. Maar we hebben bewust wel gepoogd om zoveel mogelijk rond dat rondje Wantij, waar mogelijk, zoveel mogelijk plekken te vergroenen bijvoorbeeld. Dat maakt het aantrekkelijk om ook vanuit het water eigenlijk Wantij-West te beleven.

De voorzitter: Zullen we naar punt drie gaan, van het rondje?

De heer Van Uum: Prima. Ik kom hier voorbij de Prins Clausbrug, over de Prins Clausbrug op de kop eigenlijk van Stadswerven. U ziet hier een plein, eigenlijk een soort getijdenplein, wat al in het plan Stadswerven opgenomen is. Er waren suggesties om hier zwemmen mogelijk te maken, maar dat is uitdrukkelijk eigenlijk niet de bedoeling. Hier zwemmen niet aan de hand, niet aan de orde, omdat het ook gewoon onveilig is, omdat het veel te dicht bij de Merwede zit, in dat opzicht. Dat maakt dit plein veel kleinschaliger. Ik zeg bijna buurtachtig plein. Misschien dat het ook uit sorteert dat bepaalde doelgroepen juist bij het stadsland Kinopolis gaan, andere mensen misschien hier meer de rust of het vertoeven opzoeken. Er komt in ieder geval in de Plint van het gebouw van Stadswerven en een kleinschalige horecavoorziening, waardoor het ook een hele aantrekkelijke plek zou kunnen zijn, op het zuiden. Met name ook aan de zuidkant moet het ook afgezoomd worden met groen, om ook dat zwemmen bijna onmogelijk te maken.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman heeft weer een vraag.

De heer Bootsman: Ik had een vraag over die horecagelegenheid ook, die in het gebouw komt. Dat zie ik hier op de tekening. Dit gebouw is in de verkoop gaan pas. In de Stadswerf zag ik een mooie tekening hangen. Maar daar zie ik wel in de tekening van het woongebouw die steiger die je daar ziet, die wandelsteiger, dat die niet is ingetekend in het woongebouw. Mensen die nu een woning kopen en die niet het plan Wantij- West lezen, die hebben niet op hun tekening gezien dat er misschien een wandelsteiger voor hun deur komt. Is dat, niet zozeer bewust gebeurd, maar is het de bedoeling dat die mensen dat niet weten? Laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Ik denk dat mijnheer Van Uum uw vraag snapt.

De heer Van Uum: Ik snap uw vraag. Ik ga niet over het plan Stadswerven. Maar we hebben gezien vanuit Wantij-West, het ontwikkelplan dat, omdat de woningen hier bij het Stadswerven tot aan de waterlijn staan of bijna tot aan de waterlijn staan, dat er een aanvaarbeveiliging nodig is. Er is sowieso een aanvaarbeveiliging nodig om de woningen te beschermen. Die zal van dezelfde maat en schaal ongeveer zijn als wat we voor de drijvende woningen al zien liggen. Wij hebben gemeend om werk met werk te maken door te zeggen, op het moment dat je rondje Wantij wil lopen, dan kun je eigenlijk alleen maar binnendoor lopen, hier door de bebouwing heen. Dan verlies je eigenlijk het contact met het water. Hoe interessant zou het zijn als we het rondje Wantij letterlijk, op de aanvaarbeveiliging, de combinatie kunnen maken tussen de steiger en aanvaarbeveiliging? Waardoor je letterlijk het contact met het water niet verliest. Sterker nog, misschien wel extra kwaliteit krijgt, qua beleving, dat je bij wijze van spreken over het water loopt. Nu moet u beseffen dat deze afstand is ook nog wel een meter of tien, twaalf. Dat is ook nog wel op een afstand van de woning. De mensen die hier op de begane grond wonen, ik heb me laten vertellen dat die ook hoger wonen, waardoor je niet letterlijk vanuit de steiger bij iemands huiskamer naar binnen kijkt. Ook hier hebben we gezocht naar een soort combinatiemogelijkheid en werk met werk maken om juist kwaliteit toe te voegen in het ontwikkelplan.

De voorzitter: Kunnen we naar nummertje vier, want het wordt nu zo meteen spannend, denk ik.

De heer Van Uum: We gaan naar nummertje vier. Dan komen we op de landtong. Leefwerf de Biesbosch, Biesboschhal, Binnenvaartmuseum. U ziet hier eigenlijk het voorstel in het ontwikkelplan om de landtong helemaal groen te laten zijn. Dat betekent ook nogal wat, want de bodem is vervuild, er zal een behoorlijke sanering moeten plaatsvinden om recreatief gebruik van die landtong mogelijk te maken. We hebben gemeend om dat wel voor te stellen, omdat het een van de weinige groene plekken is in dit gebied. Met de woningbouw van Stadswerven hebben we in ieder geval vanuit de bewoners van Stadswerven gehoord dat die behoefte er is aan een duidelijke, groene plek waar je kunt vertoeven, over het water kunt kijken, een boek kunt lezen, maar ook gewoon kleinschalig sport en spel voor kinderen, misschien ook wat fitness voor ouderen, om het echt openbaar te maken en openbaar toegankelijk te maken. Om het ook daadwerkelijk te ontsluiten met een doorgaande route, ook met een beweegbare brug, dat je die continuïteit langs het water voelt en daarmee echt een toegevoegde plek te maken. U ziet hier eigenlijk ook de suggestie dat ook voor de Leefwerf ...

De voorzitter: Een momentje alstublieft. Mijnheer De Boer, kunt uw microfoon uitzetten?

De heer De Boer: Excuus.

De heer Van Uum: U ziet dat wij de Leefwerf De Biesbosch daarbij betrokken hebben om het openbaar te maken, door bijvoorbeeld ook hier eigenlijk de steiger openbaar te maken, om van twee kanten eigenlijk te steiger te ontsluiten. Dat is nu natuurlijk eenzijdig, omdat de landtong niet toegankelijk is. We hebben ook gemeend om suggesties te doen om wellicht met een herschikking van schepen en de suggestie hebben we gedaan dat bijvoorbeeld Het Zwarte Zwaantje wellicht dichterbij de landtong getrokken zou kunnen worden en wellicht ook een recreatieve of een spelende functie zou kunnen krijgen. Daarmee veel effectiever ook eens zo'n combinatie zoekt eigenlijk met het recreatie op de landtong.

Indicatief hebben we het maar aangegeven, u ziet het in stippellijnen, dat daar ruimte is voor één of twee extra schepen, als daar een herschikking zou kunnen plaatsvinden. Dat weten we niet. Dat moeten we ook uitzoeken. Dat moeten we ook nadrukkelijk met de Leefwerf zelf natuurlijk uitzoeken. Dat kan alleen maar een coproductie gaan natuurlijk. Daarom hebben we dat ook nadrukkelijk als uitwerkingsactie in dat uitvoeringsprogramma, in die actieagenda neergezet. Maar we menen wel die suggestie te doen, omdat met een betere herschikking zou je wellicht die ruimte kunnen vinden. Het tweede is natuurlijk de Biesboschhal. We hebben ook gemeend hier aan de zuidkant ... U ziet ook een soort stippellijn er doorheen getekend, dat ook visueel eigenlijk die verbinding ... Dat wellicht aan de zuidkant van de hal, dat is natuurlijk nog heel open welke invulling zou het moeten krijgen en hoe de toekomst van de Biesboschhal eruitziet. Maar om hier een publiek karakter te laten zijn, juist ook in combinatie met het Binnenvaartmuseum, dat dat juist ook binnen en buiten een goede verbinding met elkaar aangaat, want hier wordt de kade natuurlijk heel smal en dat maakt deze plek natuurlijk bijzonder speciaal, ook hoe je daar wellicht een openbare functie of een publiek toegankelijke functie inzet.

De voorzitter: U heeft een vraag van mijnheer Laban.

De heer Laban: Voorzitter, dank u wel. We hebben vorige week bij de insprekers gezien natuurlijk dat er behoefte is om die aanlegkade iets voor de landtong te kunnen neerleggen. U heeft dat heel nadrukkelijk denk ik niet meegenomen in de visie. Kunt u uitleggen waarom u dat niet heeft meegenomen en of er opties zijn om daar wel over na te denken?

De heer Van Uum: We hebben in dit ... Want de suggestie zou kunnen zijn om hier ook daadwerkelijk schepen voor de landtong neer te leggen.

De voorzitter: De heer Laban.

De heer Laban: Een deel.

De heer Van Uum: Een deel.

De heer Laban: Tot hoever zou dat kunnen? Dat is eigenlijk de vraag.

De heer Van Uum: We hebben drie basisargumenten waardoor we hiervoor in ieder geval die keuze niet gemaakt hebben. Het eerste argument is veiligheid. Dat gaat ook met name over veiligheid in de vaargeul. De vaargeul komt hier veel dichterbij de landtong dan dat hij in de zuidkant het geval is. De veiligheid gaat natuurlijk ook over zwemmers die misschien hier in het middendeel, in de vaargeul zwemmen, waardoor uitwijkmogelijkheid beperkt is. Zeker als aan de zuidkant de steiger natuurlijk ook nog een stuk naar binnenkomt. Aan de zuidkant snoep je eigenlijk al een behoorlijk stuk van het Wantij af, zou je kunnen zeggen, waardoor eigenlijk het resterende deel steeds smaller wordt. Wij hebben gemeend, ook vanuit het oogpunt van veiligheid, moet je hier dan geen schepen neerleggen? Laat staan dat je hier dan een steiger zou leggen en aan twee kanten boten zou leggen. Dan maak je aan twee kanten het Wantij eigenlijk heel smal. Hij is maar 150 meter breed. We hebben ook gezegd, je moet beide oevers in samenhang bekijken. Dit is maar één kant van de oever. Die andere oever hoort er ook bij.

Je moet dat eigenlijk als een straat zien waarin de gevels beiden in beeld moeten zijn. Dat is één argument, veiligheid. Het tweede gaat over openbaarheid. We willen nadrukkelijk dat het een openbare plek is, toegankelijk voor alles en iedereen eigenlijk. Op het moment dat je het aan twee kanten zou inpakken eigenlijk met private schepen, dan voelt het veel minder openbaar. Dan kun je nog wel zeggen bordje openbaar, maar dat voelt toch als een plek die aan anderen toebehoort. Nadrukkelijk is het de bedoeling dat het openbaar is voor alles en iedereen en iedereen daar zich vrijelijk zou mogen of kunnen bewegen. Dat is het tweede argument, openbaarheid. De derde gaat over beleving. Dat gaat ook over, ik zei u al, beleving, dan kom je natuurlijk op glad ijs van smaken verschillen. Maar we hebben wel gemeend, gezien ook de korte afstand van de overkant bijvoorbeeld, dat je groen moet kunnen zien. Het groen beleven, het groen zien, is wel een bijzondere kwaliteit die je niet op al die plekken vindt. U ziet hier ook de suggestie om niet alleen, bij wijze van spreken, drijvend groen, of ik zou bijna zeggen bijna amfibisch groen. U heeft ook een brief ontvangen van Stichting Wantij, met een nadrukkelijk pleidooi om de ecologische kwaliteit ook van het Wantij te versterken. Dit soort waterrijke natuur biedt ook andere biotopen voor flora en fauna.

De voorzitter: U hebt nog een vraag van mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank. Dat sluit perfect aan. Wij hebben inderdaad een brief gekregen van Stichting Wantij, u refereerde eraan, waar zij aangeven dat er ook andere manieren zijn om vervuilde grond weg te halen, met bijvoorbeeld een zuigtechniek. Ik heb er ook geen verstand van. Maar zodat je ook bestaande boom of in ieder geval een deel van de bomen kan behouden, ook vanwege de vleermuizen die natuurlijk beschermd zijn. Is daarnaar gekeken of wordt daar nog naar gekeken?

De heer Van Uum: We komen hier weer op technische kwesties ...

De voorzitter: Dat zijn weer details, denk ik.

De heer Van Uum: Waarvan ik denk, dat hebben we niet uitgezocht. Nader uit te werken.

De voorzitter: Mijnheer Hartmeijer, stel die vraag schriftelijk, dan komt er vast een antwoord op. U heeft nog ruim tien minuten. We hebben nog minstens drie punten van de route, denk ik.

De heer Van Uum: Klopt.

De voorzitter: Even vaart erin.

De heer Van Uum: Dan gaan we door.

De voorzitter: Nog even een korte vraag van mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Een korte vraag. Ik stelde hem net voor mijn beurt, zo bleek. Maar toch nog even, in hoever ... Ik zit echt te zoeken. Ik bedoel het niet om te muggenziften. Maar is dat amendement van 2020 nu meegenomen in de uitgangspunten? Want ik zie dat gewoon niet terug. Of is daar bewust een keuze gemaakt waarom dat het is zoals het zo is, om dat niet op te volgen?

De voorzitter: Kunt u daar antwoord op geven mijnheer Van Uum?

De heer Van Uum: Het is zeker niet bewust geweest om dat niet op te volgen. Ik verkeer in de veronderstelling dat het kader wat we meegekregen hebben, dat we dat hier vertaald hebben. We hebben gemeend dan ook ruimte te maken voor twee extra schepen, door eigenlijk een betere benutting van de Insteekhaven. Dat we daarmee voldoen eigenlijk aan het kader wat ons meegegeven is.

De voorzitter: Dan denk ik, mijnheer Klerk, dat we oordeelsvorming nodig hebben om hier op in te gaan, want dat kan natuurlijk niet technisch opgelost worden.

De heer Klerk: Precies.

De heer Van Uum: Ik kom voorbij de Biesboschhal bij de Prins Hendrikbrug. Eigenlijk hou ik die kort. Dat met name hier het rondje Wantij ook een doorgetrokken route zou kunnen zijn, wat aansluit op het hele Wantijpark, langs het hele Wantij. Dat geldt eigenlijk voor meerdere plekken, dat het rondje Wantij eigenlijk uitlopers krijgt. Hier zou het kunnen zijn dat je bijvoorbeeld onder de brug door met een vlonder eigenlijk niet het verkeer kruist, niet een moeilijke oversteek hebt over de Oranjelaan, maar dat je eigenlijk vrij makkelijk doorloopt langs de groene route verder langs het Wantij. Aan de zuidkant is dat een heel stuk moeilijker. Dat zouden we verder moeten uitwerken hoe dat ruimte zou kunnen krijgen. Dat hebben we ook zo benoemd in de actieagenda weer, als uit te werken punt. Maar de suggestie zou zijn om dat aan beide kanten te doen. Ik kom verder naar de zesde

De voorzitter: Nog een vraag van mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: U noemde net al de Biesboschhal. Wordt die ontwikkeling hier ook in meegenomen of wordt dat eigenlijk opgehouden?

De voorzitter: Zegt u het maar.

De heer Van Uum: In ieder geval, tijdens de opstellen van het ontwikkelplan was de toekomst van de Biesboschhal nog verre van duidelijk. Daar hebben we gemeend om dat maar te laten voor wat het is. Eigenlijk de suggestie dan dat met name de zuidkant van de hal iets van een publieke functie zou kunnen moeten krijgen.

De voorzitter: Maar dat zullen we moeten afwachten.

De heer Van Uum: Precies.

De voorzitter: Loop maar verder.

De heer Van Uum: Precies. De zesde plek hier langs Schaerweide en Villa Augustus. Hier ziet u eigenlijk vooral de route die rustig is, waar het juist meer op leefbaarheid gericht is, extensiever ingericht is juist met een aantal bankjes, maar wel een doorgaande route die de hele waterlijn volgt, ook aan de noordkant. Nu moet je nog aan de zuidkant van het 150kV-gebouw langs. Maar eigenlijk, de bedoeling is dat je dat contact met het water blijft houden en ook het volledige rondje kunt sluiten.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen heeft een vraag.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank je wel, voorzitter. Daar had ik eigenlijk nog even een vraag over en voornamelijk dan over het vergroenen van de oevers. Bij puntje vijf zag ik staan dat een groene aanvulling is op de zetsteenoevers met een goede afwisseling tussen groen. Juist in dat gebied is volgens mij al gedeeltelijk de zetsteenoevers vernieuwd en wordt vernieuwd. Hoe is dan die afwisseling met dat groen ten opzichte van die ecologische waarde, wat ook Stichting Het Wantij zo benadrukt?

De heer Van Uum: Op sommige plekken ziet u hier heel simpel met een vliedertje aangegeven waar die ecologische kwaliteiten misschien wat meer ruimte zouden kunnen krijgen. We hebben hier ook al gezien, met name hier langs de muur van Villa Augustus, dat daar ook al jongeren hun handdoek neerleggen en juist op dat groen verblijven. Met name die muur, we zien steeds meer dat mensen daar ook even zitten. Er staan een aantal bankjes nu. Ik geloof twee. Het is wel een soort afwisseling tussen plekken waar je kunt zitten en waar het misschien wat beter ingericht is en sommige plekken die wat losser zijn, waar je dan eerder voorbijloopt.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen, vervolgvraag.

Mevrouw Van Herwijnen: Dan eveneens met name over de ecologie, niet over recreatie, maar over de ecologie. Hoe ga je die ecologie dan versterken met die zetsteenoevers?

De heer Van Uum: Dat is wat mij betreft ook een verdere uitwerkingsvraag, wat de mogelijkheden hier dan zijn concreet? Want dan komen we ook weer een beetje op techniek, zou ik bijna zeggen. Ik heb me door de ecooloog van deze gemeente laten vertellen dat er allerlei mogelijkheden zijn, ook voor micro-ecologie om daar werk van te maken.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog?

De heer Van Uum: Wat ik in ieder geval nog ook wil vermelden is de suggestie voor de plek van het beeld van Hanneke van Dordt. Ik zie ook een aantal mensen achterin zitten. De suggestie eigenlijk om het op de zichtas hier van de tuin van Villa Augustus te zetten en eigenlijk daarmee een alternatieve plek te bieden voor het beeld. We doen geen uitspraken ook in het ontwikkelplan of die zou moeten komen of niet, of die mooi of lelijk is of niet. Dat laat ik graag aan anderen over. Maar als er een plek gevonden zou moeten worden op Wantij-West, zou dat een adequate plek zijn om daar te vestigen. Dat betekent wel iets voor de maat en schaal van het beeld, want hij is natuurlijk voor een andere maat ontworpen. Hier zit hij midden in het Wantij. Dat betekent dat de maatvoering van de sokkel zich moet verhouden eigenlijk met de breedte en lengte en de zichtlijnen van Wantij. Maar goed, dat is een ontwerp oefening. Ik zie de ontwerper ook achter in de zaal zitten. De suggesties hebben ook nadrukkelijk meegekregen en meegegeven dat dat bij wijze van spreken ... Het is ook de vraag of dit exact de goede locatie zou moeten zijn of dat die nog een beetje zou moeten schuiven. Ook dat is allemaal voor nadere uitwerking.

De voorzitter: Mijnheer De Boer, u heeft een vraag.

De heer De Boer: Fijn. Dank u wel.

De voorzitter: Voor mijnheer Van Uum niet ondeugend deze keer.

De heer De Boer: Nee hoor. Hanneke van Dordt had ik al op een papiertje staan, maar die kwam net voorbij.

De heer Van Uum: Die komt net voorbij.

De heer De Boer: Ik wilde alleen een tip meegeven, maar ik weet ook niet waar ik naartoe moet kijken nu. Maar kijk uit dat het geen springplank wordt of duikplank wordt straks voor jongeren. Met name die sokkel die gebouwd wordt. Ik neem aan dat er ook een trap tegenaan komt voor het onderhoud.

De heer Van Uum: Het is überhaupt de uitwerking hoe die sokkel eruitziet, want vanuit Rijkswaterstaat horen we dat daar een aanvaarbeveiliging omheen moet. De sokkel op zichzelf is dan niet voldoende, maar er moet ook nog een aanvaarbeveiliging omheen. Houdt u er wel rekening mee als u plaatjes ziet dat u daar nog wel even wat bij moet bedenken.

De heer De Boer: Want dat is denk ik zeer aantrekkelijk voor jongeren.

De heer Van Uum: Die aanvaarbeveiliging zal misschien wel weer zijn om op klimmen.

De voorzitter: Misschien zelfs nog wel voor ouderen. Wie weet. U heeft nog vijf minuten.

De heer Van Uum: We gaan naar de laatste, de Vlij. Eigenlijk de laatste stap. Hier de suggestie om de Vlij ... Is relatief ondiep, is eigenlijk heel weinig geschikt voor nautisch verkeer ... Met boten kun je eigenlijk niet goed aanleggen daar. Is het eigenlijk te ondiep voor. De suggestie is eigenlijk om dit te ontwikkelen als een soort watertuin. De getijdenwerking in Wantij is iets van zestig centimeter. Daarmee de suggestie eigenlijk ook gekoppeld ... Bijvoorbeeld, deze brug hier heeft zijn beste tijd gehad, zou ik bijna zeggen. Om juist direct gekoppeld aan de ingang van Villa Augustus, eigenlijk in het verlengde daarvan een soort oversteek te maken. Die zou op hele verschillende manieren kunnen. Bij wijze van spreken hierboven was gesuggereerd dat eigenlijk dat ook een soort stiltegebied is waarin je veel rustiger op bepaalde plekken kunt vertoeven met groen, met stapstenen, contact met water. Dat kan ook interessant zijn voor kinderen, met water spelen of iets dergelijks, een circuit of iets dergelijks. Dat is alles wat een watertuin zou kunnen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Stolk wil op zijn knopje gaan drukken.

De heer Stolk: Dat klopt. Nummer elf, de Vlij. Ik heb een andere tekening gezien waar ze eventueel een garage ...

De voorzitter: De heer Van Uum, wat was er van die garage?

De heer Van Uum: Die garage hebben we natuurlijk ook aangereikt gekregen. De heer Oostenrijk heeft dat ook gepresenteerd op de tweede Brede Omgevingsdialoog. De suggestie was eigenlijk ook om de Vlij te dempen en daarmee ruimte te maken voor parkeren. Daarvan heeft menigeen gezegd, dat moet je niet willen. Ook Villa Augustus, desgevraagd, heeft gezegd, die kwaliteit van het water en zo'n watertuin. Parkeren is natuurlijk heel belangrijk. Dat moet sowieso opgelost worden. Maar er zijn wel behoorlijke vraagtekens, nog even los van kosten of techniek. Daar hebben we ons ook niet over gebogen of dit echt een oplossing biedt.

Verkeerskundig biedt het ook problemen met de Oranjelaan. Dat betekent dat je hier ook een in- en uitgang zou moeten maken. De Noordendijk als invalsroute naar de binnenstad. Dan pak je eigenlijk niet het bezoekend verkeer van de binnenstad op lange termijn.

De voorzitter: Mijnheer Stolk, u bent overtuigd? Dan mag u gaan afronden.

De heer Van Uum: Dit was het, wat mij betreft. Wantij-West in drie rondjes en in achttien maatregelen. Ik roep u nog even op, we hebben gemeend om een actieagenda te maken. Niet alles in dit kader is meteen opgelost. U heeft ook een aantal verdiepende vragen over, kan het, past het, hoe had je gedacht om dat uit te voeren dan? Dat is ook voor nadere uitvoeracties. We hebben gemeend om het in een drieslag te doen. Dit zijn maatregelen die relatief op korte termijn genomen kunnen worden, waar je gewoon nu al werk van zou kunnen maken. Dat zijn een aantal maatregelen waarvan je zou kunnen zeggen, daar kun je morgen mee beginnen. Een tweede categorie hebben we genoemd planvorming. Er zijn een aantal maatregelen die gewoon nog een ontwerpuitwerking nodig hebben. Hoe ziet dat steiger eruit voor het stadsstrand, bijvoorbeeld. Hoe ziet dat multifunctionele steiger met die aanvaarbeveiliging eruit? Kan dat? Dat is architectuur hoe je dat oplost. Maar ook bijvoorbeeld met Leefwerf De Biesbosch, een soort inbreidingsontwerp en hoe je daar samen wellicht ruimte vindt of misschien wel ruimte maakt om in de Insteekhaven extra ruimte te vinden voor de schepen. Dat zou dan ook een uitwerkingspunt kunnen zijn van deze agenda. Last but not least, het verkennen, dan rond ik af, bij deze, u ziet hier vooral eigenlijk punt twaalf en punt dertien. Het Energieplein ontwikkelen als mobiliteitshub, kan dat gecombineerd worden met punt dertien, onderzoek naar alternatieve parkeeropties en kun je daarmee eigenlijk een mobiliteitshub van de toekomst maken, die zowel een functie heeft voor de binnenstad als voor omwonenden als voor eigenlijk de grote functies Energiehuis, Kinopolis, Villa Augustus, misschien ook wel voor de schouwburg. Dat het hier een plek vindt.

De voorzitter: Ik zie de rechterhand van mijnheer Stolk. Die mag nog een keer een vraag stellen en dan ga ik mijnheer Van Uum bedanken.

De heer Stolk: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog even bij die landtong, daar staan vijf eurotekentjes. Wil dat ook zeggen dat het heel kostbaar is om dat te gaan ...

De heer Van Uum: De suggestie van de eurotekens, dat ziet u goed, is indicatief.

De heer Stolk: Dat dacht ik al.

De heer Van Uum: Welke kosten daarmee gemoeid zijn. De reden waarom dit behoorlijk wat eurotekens krijgt, is niet zozeer dat het heel duur om het in te richten, maar wel behoorlijk duur is om te saneren.

De voorzitter: mijnheer Stolk, daar komt geen Knarrenhof. Dat kan ik u verzekeren. Mijnheer Van Uum, ik wil u hartelijk danken dat u ons meegenomen rondom.

De heer Van Uum: Graag gedaan.

De voorzitter: Wantij-West, het is een mooi gebied en het wordt nog veel mooier. U heeft heel veel, denk ik, van wat de insprekers vorige week hebben ingebracht verwerkt in dit rondje. Of iedereen dat bevredigend vindt, daar ga ik niet over, want ik ben voorzitter. Wij moeten nu bepalen wat we gaan doen. Er is mogelijkheid om dit door te sturen als hamerstuk naar de raad. Het is ook mogelijk om hier een oordeelsvormende vergadering aan te gaan koppelen. Dan zijn er drie partijen nodig die dat willen. Ik zie al wat hoofden knikken. Dat zijn twee partijen, dat zijn drie partijen, dat zijn er vier. We hebben er genoeg. Vijf, zes, zeven, meer dan genoeg. Dan willen we graag ook een paar politieke vragen, minimaal één. Ik denk dat mijnheer Klerk er wel één heeft.

De heer Klerk: Dank uw wel, voorzitter. Ik ben nog echt benieuwd naar, in hoeverre het amendement als uitgangspunt is meegenomen. Zeker ook gezien wat er in de vorige beeldvormende sessie werd gesteld dat bij belanghebbenden toch we ook ... Dat het niet zozeer gaat van, is er daadwerkelijk uitgevoerd of gaat het over en is die genoeg betrokken bij? Als het dan niet uitgevoerd, hoe het dan wel wordt? Daar zit ik een beetje mee van, is dit nu naar tevredenheid? Zeker ook gezien de veelheid aan partijen die dit amendement gesteund hebben.

De voorzitter: Doet dit plan recht aan het indertijd breed aangenomen amendement over de Leefwerf?

De heer Klerk: Dat heeft u heel mooi verwoord.

De voorzitter: Kijk, is toch weer knap? Mijnheer Stolk.

De heer Stolk: Ik zou willen vragen of dit plaatje, wat we allemaal gezien hebben, ook financieel haalbaar is.

De voorzitter: Dat is een hele eenvoudige vraag natuurlijk. Zijn deze plannen financieel haalbaar? Hoe makkelijk wil je een vraag hebben? Het antwoord is misschien wat minder makkelijk. Mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Ik denk dat het ook een essentiële vraag is van, welke onderdelen van het plan zijn nu, hoe noem je dat, haalbaar en welke aspecten moeten nog nadere uitwerking vinden en alternatieven voor gezocht worden? Dat is nog niet op alles duidelijk. Ik denk dat dat ook een belangrijke vraag voor de oordeelsvorming is.

De voorzitter: Dat is geen politieke vraag, maar meer technisch eigenlijk.

De heer Hartmeijer: Dat loopt in elkaar over.

De voorzitter: Maar ik vind hem niet politiek. Het is gewoon technisch. Kijk, een deel kun je gelijk gaan uitvoeren. Dat is simpel. Hoeven we niet over te discussiëren. Er is een heleboel keer gezegd van, dat moet nog nader uitgewerkt worden. Hoeven we ook nog niet over te discussiëren. Hooguit over hoe het uitgevoerd gaat worden, maar dat krijgen we dan vast en zeker wel een keer op tafel. Maar u hebt nog een poging.

De heer Hartmeijer: Dat klopt. Maar er zijn natuurlijk misschien verschillende meningen over welke alternatieven je dan gaat doen en welke niet. Dat zou politiek zijn.

De voorzitter: Maar het probleem is nu, dat wij daar nu nog eigenlijk niets van weten hoe het gaat worden, want die moeten nog nader uitgewerkt worden. Daar kun je denk ik moeilijk volgende week of over een paar weken over gaan praten, lijkt mij. Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: We kunnen misschien nog wel een politieke vraag maken van wat de kaders zijn die we meegeven voor de volgorde van uitvoering. Dan kan ik me voorstellen dat de parkeerplaats is bijvoorbeeld nog een uitzoekpunt, maar dat je nog niet de oude weghaalt voordat je een nieuw alternatief hebt. Ik denk dat we daar wel kaders voor mee kunnen geven.

De voorzitter: Die heb je? Je had nog een tip? Dat misschien toch mijnheer Hartmeijer nog ...

Mevrouw Vermeulen: Of het raadsvoorstel besluitrijp is, gegeven de nog uit te werken punten? Dat is wellicht de vraag achter de vraag.

De voorzitter: Mijnheer Noldus. Voor de kijkers thuis, dat is mijnheer Noldus, die was er niet bij het voorstelrondje. Maar dan kunt u hem nu in beeld zien.

De heer Noldus: Maar ik ben er toch echt. Aangesloten vanuit de vorige commissie. Toch meer misschien de algemene vraag. Herkent of onderschrijft de commissie de gestelde ambitie? Daarbij, zien we genoeg ruimte rondom de afweging en de gestelde belanghebbenden in het gebied? Toch de verschillende belangen die daar spelen. Dat waren de vragen die ik graag zou willen toevoegen. Ik kan ze nog nasturen. Ik denk, vragen over de kosten en over het abonnement, misschien schuurt het ook een beetje tegen het technische aan. Wellicht dat daar dan op voorhand naar de oordeelsvorming nog een schriftelijke duiding of iets dergelijks op kan komen, voor zover dat voor partijen onvoldoende aan bod is geweest.

De voorzitter: Maar misschien, u was er toen nog niet bij aan het begin, had u een goede reden voor, maar ik heb aan het begin gezegd, er zullen vast niet alle vragen beantwoord kunnen worden. Schroom niet om gewoon vanavond of morgen nog een paar schriftelijke vragen te sturen. Krijg je vast antwoord voor de volgende sessie. Je hebt die vraag van mijnheer Noldus inmiddels?

Mevrouw Vermeulen: De eerste wel en de tweede niet.

De voorzitter: De tweede, mijnheer Noldus.

De heer Noldus: De tweede vraag was, herkent de commissie, of hoe weegt de commissie de ruimte en afwegingen rondom de verschillende belanghebbende in dit gebied?

De voorzitter: Ik denk dat we daar wel mee vooruit kunnen. Volgens mij stond hij volgende week al op de agenda, of niet? Ik denk het wel. Goed. Ik denk dat we het dan toch in anderhalf uur gered hebben. Applaus voor onszelf. Mijnheer de wethouder, tot wanneer kunnen er vragen gesteld worden, schriftelijk? Er moet even een deadline zijn. U krijgt ook een deadline voor de beantwoording, denk ik.

De heer Burggraaf: Voor het einde van de week.

De voorzitter: Als u nog technische vragen heeft voor mijnheer Burggraaf, voor het eind deze week. Die moeten deze week gesteld worden. Dan zullen we maandag, dinsdag de antwoorden er zijn, tijdig. Gesteld dat het kan.

De heer Burggraaf: Ik zou zeggen, probeer het zoveel mogelijk vandaag of morgen. Dat heb ik wat meer tijd.

De voorzitter: Hoe eerder u de vragen stelt, hoe meer kans op een tijdig antwoord. Dat is logisch. Hoe makkelijker de vragen ook, hoe eerder uw antwoord krijgt. Ik dank u allemaal voor de fijne wijze van vergaderen en wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 16 mei 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff

